

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

BANČNA GARANCIJA KOT INŠTRUMENT
ZAVAROVANJA

Ljubljana, januar 2007

DUŠAN ŽUŽEK

IZJAVA

Študent Dušan Žužek izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom dr. Rasta Hartmana, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 10.1.2007

Podpis: _____

1	UVOD	1
2	SPLOŠNO O BANČNIH GARANCIJAH	2
2.1	Nastanek in razvoj bančne garancije	3
2.2	Primerjava bančne garancije z drugimi inštrumenti zavarovanja	4
2.2.1	Primerjava s poroštvom	4
2.2.2	Primerjava z dokumentarnim akreditivom	6
2.2.3	Primerjava s stand-by akreditivom	9
3	VSEBINA BANČNE GARANCIJE	11
3.1	Sestavine bančne garancije	11
4	VRSTE BANČNIH GARANCIJ	13
4.1	Delitev bančnih garancij glede na vsebino posla	13
4.1.1	Plačilne garancije	13
4.1.2	Storitvene garancije	13
4.1.2.1	Garancije za resnost ponudbe	13
4.1.2.2	Garancija za dobro izvedbo posla (angl. performance bond, performance guarantee)	14
4.1.2.3	Garancija za vračilo avansa (angl. repayment bond)	15
4.1.2.4	Garancija za odpravo napak v garancijskem roku	16
4.2	Delitev glede na upravičenca	17
4.2.1	Direktna garancija	17
4.2.2	Indirektna garancija	17
4.3	Delitev garancij glede na položaj banke v poslu	18
4.3.1	Nostro garancije	19
4.3.2	Loro garancije	19
4.4	Pogojne in nepogojne garancije	19
4.5	Supergarancije	22
4.6	Konsignacijska garancija	22
5	NEKATERE ZNAČILNOSTI IN POSEBNOSTI GARANCIJ	23
5.1	Veljavnost	23
5.1.1	Datum izteka, koledarski datum, kombinacija	23
5.1.2	Podaljšanje veljavnosti	24
5.1.3	Datum začetka veljavnosti	25
5.2	Vračilo dokumenta garancije	25
5.3	Garancije brez roka	25
5.4	Znesek, valuta	26
5.4.1	Znižanje in zvišanje najnižjega zneska	26
5.5	Dodatki k osnovni pogodbi	26

6	PRAVNA ZLOPABA BANČNIH GARANCIJ	27
7	OPIS DVEH KONKRETNIH PRIMEROV POIZKUSA UNOVČEVANJA BANČNE GARANCIJE	28
7.1	Opis primera unovčevanja bančne garancije št. 1	28
7.2	Opis primera št. 2	31
8	BANČNE GARANCIJE PRI SLOVENSKI IZVOZNI DRUŽBI	32
8.1	Splošno o Slovenski izvozni družbi	32
8.2	Bančne garancije pri SID	33
8.2.1	Obseg poslovanja z bančnimi garancijami pri SID	33
9	SKLEP	35
	LITERATURA	36
	VIRI	37
	PRILOGE	

1 Uvod

V poslovnem svetu se srečujemo s številnimi tveganji. Ta so še toliko bolj prisotna pri poslovanju s tujino. To ogroža podjetja in zmanjšuje poslovanje med podjetji tako doma kot tudi v tujini. Kot rešitev tega so se pojavili različni finančni inštrumenti, ki naj bi prenesli ta tveganja. Eden izmed njih je bančna garancija, ki se pogosto uporablja in je zelo učinkovita. V diplomskem delu se ji bom podrobno posvetil.

Bančna garancija je inštrument, ki tako kupcu kot prodajalcu zagotavlja večjo varnost in zmanjšuje tveganje. Je abstraktna, kar pomeni, da je popolnoma ločena od osnovnega posla. Če nalogodajalec garancije ne izpolni pogodbenih obveznosti v dogovorjenih rokih in na dogovorjen način, banka jamči, da bo uporabniku plačala določen znesek.

Bančna garancija se je razvila iz porošstva in je pravzaprav njegova nadgradnja. Njena temeljna prednost pred ostalimi inštrumenti je v tem, da dobi upravičenec iz garancije hitro in precej enostavno izplačan garancijski znesek.

V diplomskem delu bom tako na začetku predstavil bančno garancijo in njen razvoj, poleg tega pa tudi sorodne finančne inštrumente, in sicer stand-by akreditiv, dokumentarni akreditiv in porošstvo. Opisujem, kaj vse mora vsebovati bančna garancija in na kaj moramo biti pozorni, da je sploh veljavna, saj se v praksi pogosto dogaja, da udeleženci niso dobro poučeni o tem inštrumentu in tako po nepotrebnem izgubljajo pravice, ki bi jim sicer pripadale.

Glede na različne posle in njihove faze poznamo tudi različne vrste bančnih garancij. Prikazujem bistvene značilnosti vsake izmed njih in dajem pregled širokega spektra bančnih garancij, ki jih poznamo v poslovni praksi.

Obravnavam tudi pravno zlorabo bančnih garancij ter še nekatere značilnosti in posebnosti bančnih garancij.

Opisujem tudi dva primera unovčitve bančne garancije iz prakse.

V diplomskem delu želim predstaviti bančno garancijo, dati dober pregled nad možnostmi, ki jih ponuja, in opozoriti, na kaj vse je treba paziti, da bo ta finančni inštrument služil svojemu namenu.

2 Splošno o bančnih garancijah

Pri poslovanju doma in v tujini obstajajo nevarnosti neizpolnitve posla oziroma obveznosti iz njega. To zmanjšuje število poslov, zato so se v preteklosti razvila različna sredstva zavarovanja, in sicer personalnopravna in stvarnopravna (npr. podaljšanje lastninske pravice). Dandanes pogosto uporabljena in zelo učinkovita je bančna garancija, ki jo uvrščamo v enega izmed personalnopravnih sredstev, ki jih uporabljajo udeleženci v poslu, da bi se zavarovali pred tveganji. Pri tem pritegnejo v svoje poslovno razmerje banko, ki izda bančno garancijo, s katero jamči, da bo posel potekal tako, kot je bil sklenjen. Če nalogodajalec ne izpolni svojih pogodbenih obveznosti v dogovorjenih rokih, banka z garancijo jamči prejemniku garancije (upravičencu), da mu bo poravnala obveznost. Banka poravna obveznost izključno v denarju, in sicer največ do višine garancijskega zneska, lahko pa tudi manj, odvisno od okoliščin, in to na način in v roku, kot je bilo navedeno v garanciji.

Z bančno garancijo je lahko zavarovan tudi kupec, če zahteva od prodajalca garancijo za dobro izvršitev posla ali kakšno drugo podobno garancijo.

Pri poslovanju z bančnimi garancijami so torej udeležene naslednje stranke:

- naročnik ali nalogodajalec,
- upravičenec ali uporabnik,
- garant.

Pri določenih garancijskih poslih lahko nastopa več strank.

Vsaka bančna garancija ima značilnost, in sicer:

- nepreklicnost: banka ne more odstopiti od dane garancije pred potekom roka brez soglasja svojih dveh partnerjev.

Bančna garancija je avtonomen posel, torej ni pravno urejena v zakonodaji posameznih držav. Garancijske obveze lahko poleg bank izdajajo tudi zavarovalnice ter druge fizične in pravne osebe, vendar je v mednarodnih poslih običaj, da to opravljajo banke, in je to tudi eden izmed njihovih tipičnih poslov. Pri tem je v poslovnem svetu pomembna njena boniteta, njeno sodelovanje v financiranju, refinanciranju in drugih poslih v mednarodni trgovini, s čimer daje garancijska obveza upravičencu posredno in neposredno zavarovanje.

Večina bančnih garancij se izdaja na prvi poziv. S takšno vrsto garancije se naročnik in uporabnik strinjata o preložitvi dokaza o kršitvi in o višini dejanske izgube zaradi te kršitve na kasnejši čas, po plačilu zahtevanega zneska.

Omeniti je treba še zavarovalno garancijo (angl. surety), ki je praktično identična bančni garanciji, le da jo izda zavarovalnica (Munich Reinsurance Bond Forum, 1999).

2.1 Nastanek in razvoj bančne garancije

Bančna garancija kot oblika zavarovanja plačil in obveznosti se je razvila iz poročstva. Kljub temu je še ne najdemo v velikih kodifikacijah 19. stoletja civilnega in trgovinskega prava, čeprav si je pridobila ogromen pomen v gospodarstvu.

Izhodišče za nastanek bančne garancije je v trgovinskem prometu, posebej na mednarodnem področju – z nastopom potrebe, da upnik pridobi neko varnost, da lahko uveljavi svojo terjatev. Prihajalo je do opuščanja neučinkovitega bančnega poročstva in do uporabe novega, od glavnega posla neodvisnega inštrumenta zavarovanja, to je bančne garancije. S tem je bilo zadovoljeno osnovni zahtevi sodobnega gospodarstva – večji varnosti in hitrosti realizacije poslov.

V obdobju po drugi svetovni vojni je mednarodna trgovina skokovito porasla. To je bil čas, ko je bilo v poslovanju prisotno veliko negotovosti, zaradi česar je tudi prišlo do takšnega razvoja bančne garancije. Nekateri sicer povezujejo začetek široke uporabe bančne garancije z gospodarsko recesijo v razvitih državah in z naftno krizo v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. V naslednjih tridesetih letih se opaža vse pogostejša uporaba bančne garancije v mednarodnih poslovnih transakcijah, kar je pripeljalo tudi do razvoja prava, ki definira ta inštrument. Pravo bančne garancije se najpogosteje razvija s sodno in arbitražno postavko, z delom Mednarodne trgovinske zbornice in redkeje z zakonodajnim reguliranjem tega področja.

Tako je po negotovih začetkih in nepopolnem razumevanju pravega značaja bančne garancije s pravno znanostjo in z delom mednarodnih organizacij nastal dobro profiliran bančni inštrument, brez katerega bi se mednarodna trgovina izvajala veliko težje.

Izenačevanje pravil o bančni garanciji je doseglo že tako visoko raven, da danes lahko utemeljeno govorimo o bančni garanciji kot o izgrajenem in z avtonomnim gospodarskim pravom izoblikovanem inštrumentu. Ne glede na začetne razlike v razumevanju, pogojene z različnimi nacionalnimi pravi, banke iz skoraj vseh dežel sveta izdajajo garancije ob uporabi enakih klavzul, ki se razlagajo pogosto s skoraj identičnimi besedami. Ob tem se teorija in praksa različnih dežel ubadeta s proučevanjem zelo podobnih problemov v zvezi z bančnimi garancijami (Rebesco, 1991, str. 3).

Zelo pomembna kodifikacija prava bančnih garancij je opredeljena z nekoliko enoličnimi pravili za bančne garancije, narejenimi pod okriljem Mednarodne trgovinske zbornice v Parizu ob sodelovanju in podpori Komisije za mednarodno trgovinsko pravo Organizacije združenih narodov. Leta 1968 je Jugoslavija predlagala izdajo enotnih pravil za bančne garancije, s čimer se je začelo intenzivnejše delo na tem področju. V letu 1971 so pripravili »Načrt pravil za pogodbene garancije«, ki je bil nekajkrat spremenjen. Končno so bila na plenarni seji Sveta Mednarodne trgovinske zbornice v Parizu 20. junija 1978 sprejeta »Enotna pravila za pogodbene garancije«, ki pa jih je zelo malo držav tudi ratificiralo (Rebesco, 1991, str. 3).

2.2 Primerjava bančne garancije z drugimi inštrumenti zavarovanja

2.2.1 Primerjava s poroštvom

Pojem poroštva razumejo civilni kodeksi kot obveznost poroka do upnika, da bo izpolnil veljavno in zapadlo obveznost dolžnika, če ta tega ne bi storil. Obveza dolžnika mora biti torej veljavna in zapadla. Pogoj za veljavnost poroštva je pisna izjava poroka. Poroštvo se lahko da za vsako veljavno obveznost, pogojno obveznost, določeno bodočo obveznost, pa tudi za obveznost drugega poroka (porokov porok). Zakon določa, da porokova obveznost ne more biti večja od obveznosti glavnega dolžnika. Na poroka, ki je poravnal upnikovo terjatev, preide ta terjatev z vsemi stranskimi pravicami in jamstvi (subrogacija) (Falatov, 1996, str. 9).

Značilnost poroštva so (Avbreht, 1996, str. 3):

- Obveza poroka do obveznosti glavnega dolžnika je akcesorna. Predpostavka za obstoj poroštva je obstoj pravno veljavne in vtožljive obveze dolžnika. Poroštvo torej varuje upnika pred pravno insolvenco dolžnika, ne pa tudi pred pravnim neobstojem dolžnikove obveze (Falatov, 1996, str. 9).
- Takšna obveznost je subsidiarna. Od poroka se sme zahtevati izpolnitev šele potem, ko je glavni dolžnik ne izpolni v roku, določenem v pisni zahtevi. Izjema nastane tedaj, ko glavni dolžnik pride v stečaj ali če je očitno, da iz njegovih sredstev ne bo mogoče doseči plačila. Poseben primer je solidarno poroštvo. Tu upnik lahko zahteva plačilo od glavnega dolžnika ali od poroka ali od obeh hkrati. Na poroka, ki je poravnal upnikovo terjatev, preide ta z vsemi stranskimi pravicami in jamstvi.
- Porok ima možnost, da do upnika uveljavlja vse ugovore glavnega dolžnika; tudi pobotanje in vse svoje ugovore. Če dolžnik ne izpolni svoje obveznosti pravočasno, mora o tem obvestiti poroka, sicer je odškodninsko odgovoren. Porok, ki je plačal

upniku njegovo terjatev, ima do glavnega dolžnika regresni zahtevek. Z zastaranjem obveznosti glavnega dolžnika zastara tudi obveznost poroka.

Bistvena prednost poročstva je v preprostosti sklenitve pogodbe. Vsebina pravnega razmerja med upnikom in porokom je največkrat samo v porokovi obveznosti plačila zavarovane obveznosti. Zato za nastanek navadno zadošča že podpis poročstvene izjave v pisni obliki. V nasprotju z nekaterimi tujimi pravnimi sistemi (Avstrija) sklenitev poročstvene pogodbe ni povezana s posebnimi stroški, kot je plačilo pristojbine ali takse (Juhart et al., 1995, str. 60–61).

V slovenskem pravu je obveznost poroka izredno stroga, saj se razteza tudi na zamudne obresti in škodo, ki jo ima upnik, če glavni dolžnik krši pogodbo. Kot škoda pride v poštev predvsem škoda, ki nastane zaradi zamude z izpolnitvijo. Če obveznost poroka ni izrecno omejena, je poročstvo zavarovanje, ki se razteza tudi na druge upnikove denarne zahtevke, povezane z izterjavo zavarovane obveznosti (Juhart et al., 1995, str. 61).

Slabost poročstva je v tem, da sta v zvezi do upnika kljub vsemu še zmeraj dve osebi, ki odgovarjata le s svojim celotnim premoženjem. Jamstvo za izpolnitev je torej nujno omejeno in se v vsakem primeru neplačila konča z izvršilnim postopkom zoper glavnega dolžnika ali poroka. Uspešnost izvršbe pa je odvisna od premoženjskega položaja obeh oseb. Poročstvo je kljub vsemu še zmeraj le osebno zavarovanje, pri katerem v ozadju ni nujno trdna realna vrednost, ki bi jo bilo mogoče unovčiti (Juhart et al., 1995, str. 61).

Prav tako je upniku otežena presoja porokove plačilne sposobnosti. Porok je oseba, ki prevzema obveznost v korist dolžnika in je le redko v poslovni ali drugačni trdnejši zvezi z upnikom. Upnik poroka največkrat ne pozna ter ne ve za njegove premoženjske razmere in plačilno sposobnost (Juhart et al., 1995, str. 61).

Od vseh pravnih poslov je bančni garanciji po svoji vsebini še najbolj sorodno poročstvo, vendar pa se bančna garancija razlikuje od poročstva v nekaterih bistvenih značilnostih. Pri izbiranju zavarovanja terjatev je poznavanje razlik med poročstvom in bančno garancijo zelo pomembno, poročstvo namreč daje bistveno slabše zavarovanje, kot ga daje bančna garancija (Rebesco, 1991, str. 3).

Razlike med poročstvom in bančno garancijo so (Bizjak, 1992, str. 40–41):

- poročstvo je po svoji naravi neodplačen, bančna garancija pa odplačen posel, kar pomeni, da moramo za izdajo bančne garancije plačati provizijo, za poročstvo pa ne;

- porok lahko odgovarja samo do višine glavnega dolga, garant (banka) pa le za točno določen znesek, naveden v garanciji – ta je lahko večji, manjši ali enak obveznosti dolžnika;
- poroštvo se lahko glasi tudi na izpolnitev obveznosti nadenarnega značaja, medtem ko se bančne garancije glasijo izključno in samo na denarni znesek;
- ko preneha obveznost glavnega dolžnika, samodejno preneha tudi poroštvena obveznost, medtem ko je obveznost iz garancije lahko daljša ali krajša; to je odvisno od roka veljavnosti garancije, ki mora biti naveden v njenem besedilu;
- porok lahko uveljavlja vse ugovore dolžnika in ugovore iz pogodbe o poroštvu, medtem ko garant lahko uveljavlja le ugovore iz garancijskega posla; v nasprotju s porokom banka ne more ugovarjati zaradi slabše kakovosti dobavljenega blaga;
- iz bančne garancije izhaja bančna obveznost, ki je neodvisna od osnovnega posla, poroštvo pa je vezano na glavno obveznost dolžnika – obveznost poroka obstaja le, če obstaja glavni dolg;
- razlike se pojavljajo tudi pri odstopu terjatev iz osnovnega posla, saj se zaradi odvisnosti porokove obveze s prenosom glavne terjatve prenese tudi poroštvo, medtem ko mora biti prenos pravic iz bančne garancije na novega upnika izrecno predviden v garancijski pogodbi.

2.2.2 Primerjava z dokumentarnim akreditivom

Dokumentarni akreditiv v domačem in mednarodnem prometu je plačilni inštrument, ki omogoča visoko stopnjo zavarovanja obema pogodbenima strankama. Kupec in prodajalec imata namreč nasprotni interese: kupec ne želi plačati kupnine, preden ne dobi blaga v posest in vidi, da blago ustreza dogovorjenemu v pogodbi, prodajalec pa ne želi odposlati blaga, dokler ne dobi za to plačila. Z izbiro dokumentarnega akreditiva kot pogodbene oblike plačila je zavarovan interes tako kupca kot prodajalca.

V akreditivni posel je običajno vključena najmanj ena, običajno pa več bank, ki s svojim strokovnim znanjem, ugledom, razvitim telekomunikacijskim sistemom in mrežo svojih poslovnih korespondentov – bank v tujini – zagotavlja strankam v akreditivnem poslu zaupanje, da bo kupec plačal kupnino prodajalcu šele tedaj, ko bo banka kot njegov pooblaščenec v akreditivnem poslu imela v posesti dokumente, iz katerih izhaja, da je prodajalec pravočasno in pravilno izpolnil svojo pogodbeno obveznost iz osnovnega posla (Falatov, 1996, str. 11).

Do izplačila pri akreditivnem poslu pride šele takrat, ko prodajalec predloži vse dokumente, ki so zahtevani v akreditivu, in je tako dokazano, da je poslal takšno blago (količina in

kakovost), kot je bilo dogovorjeno. Banka ima torej vlogo posrednika, ki skrbi za nemoteno in zanesljivo plačilo.

V akreditivnem poslu sodelujejo najmanj trije subjekti, in sicer so to (Falatov, 1996, str. 19):

- nalagodajalec za odprtje akreditiva,
- akreditivna banka,
- akreditivni upravičenec.

Med pomanjkljivostmi in slabostmi plačila z akreditivom velja omeniti predvsem stroškovni vidik. Dokumentarni akreditiv je namreč razmeroma drag način zavarovanja plačila, saj banka ne zaračuna le svoje storitve v zvezi z odprtjem akreditiva, pregledom in prenosom dokumentov ter izplačilom akreditivnega zneska, temveč je v bančni proviziji vključeno tudi plačilo za tveganje, ki ga banka prevzame s tem, ko sama vstopi v položaj dolžnika (kupca iz temeljne pogodbe) in se upravičencu zaveže izplačati akreditivni znesek (Juhart et al., 1996, str. 207).

Dokumentarnemu akreditivu in bančni garanciji je skupno to, da sta oba inštrumenta zavarovanja, različno pa, da je akreditiv obenem tudi plačilni inštrument.

Tabela 1: Primerjava dokumentarnega akreditiva in garancije, avala

	<u>Dokumentarni akreditiv</u>	<u>Garancija, aval</u>
Primerno za	Podjetja, zasebnike in občane	Podjetja, zasebnike in občane
Pogoji za pridobitev	Odprt transakcijski račun (oziroma osebni račun za občane) pri banki, ustrezen nalog	Ustrezen nalog in dokumentacija
Zavarovanje pogodbenih obveznosti	Da	Da
Način zavarovanja pogodbene obveznosti	Nepreklicna plačilna obljuba oziroma zaveza banke	Nepreklicna obveznost banke plačati določen znesek ob neizpolnitvi pogodbenih obveznosti nasprotnega partnerja
Ločenost od osnovnega posla (abstraktnost)	Da	Da

	Dokumentarni akreditiv	Garancija, aval
Zagotovljena pravočasnost plačila	Da	Ne
Zavarovana gotovost plačila	Da	Da
Izloženo tveganje finančne bonitete kupca	Da	Da
Izloženo tveganje poslovne bonitete partnerja	Da	Da
Izloženo deželno tveganje	Da (potrditev akreditiva)	Da (izdaja garancije na podlagi protigarancije)
Varnost prodajalca	Da	Da
Varnost kupca	Da	Da
Kje se kaže (ne)varnost (za) prodajalca?	Prodajalec ima bančno obljubo oziroma zavezo plačila – varna prodaja	Ob neizpolnitvi pogodbenih obveznosti banka plača po garanciji
Kje se kaže (ne)varnost (za) kupca?	Kupec ve, da banka ne bo plačala prodajalcu, če ta ne izpolni pogojev akreditiva	Ob neizpolnitvi pogodbenih obveznosti banka plača po garanciji
Zanesljivost plačilnih poti – banke prevzamejo izvedbo plačila	Da	Da
Pokriva le posamezen posel	Da	Ne (zavaruje več poslov v nekem časovnem razmiku)
Urejanje oziroma poenotenost poslovanja – mednarodna pravila	Da (EPO500)	Delno (URDG458 - opcijsko, neobvezno)
Razmeroma poceni plačilni inštrument	Ne	Ne

Vir: Abanka, 2006.

2.2.3 Primerjava s stand-by akreditivom

Stand-by akreditiv se je razvil v ameriški poslovni praksi kot nadomestek bančnim garancijam na prvi poziv in se že dolgo let uporablja, čeprav je bil manj poznan v evropski bančni praksi. V Združenih državah Amerike je bankam prepovedano izdajati bančne garancije, nimajo namreč pooblastil, da tretji osebi plačajo določen znesek zaradi neizpolnitve obveznosti nasprotne pogodbene banke. Sprva so banke za plačilo blaga in storitev uporabljale dokumentarni akreditiv, ki predstavlja normalno izpolnitev obveznosti obeh pogodbenih strank. Sčasoma se je razvila praksa izdajanja akreditiva z namenom zavarovanja izvršitve in drugih obveznosti, torej predpostavko nenormalne situacije, to je dejansko stanje, ko ena od pogodbenih strank svoje obveznosti ob zapadlosti ni izpolnila in je zaradi takšnega ravnanja dolžna plačati drugi stranki določen denarni znesek. Stand-by akreditiv je torej način, s katerim so ameriške banke zaobšle prepoved izdajanja garancij. Pri stand-by akreditivu se kot dokument, da bi banka izplačala akreditivni znesek, zahteva (Avbreht, 1996, str. 6):

- pisna zahteva upravičenca akreditiva za plačilo ali
- dokument tretje osebe (pri prenosnem stand-byu), iz katere izhaja, da nasprotna pogodbeni stranka (običajno naročnik za odprtje akreditiva) ni izpolnila svoje pogodbene obveznosti ali pa je ni izpolnila v skladu s pogodbo; v praksi se v takem primeru kombinira predložitev obeh dokumentov.

Ameriški stand-by akreditivi imajo običajno drugačen način izdajanja od običajnih trgovinskih akreditivov. Pri običajnih akreditivih se nalogodajalec obrne na svojo banko v svoji državi in od nje prosi, da odpre akreditiv uporabniku, in sicer neposredno ali pa preko druge banke. Praksa izdajanja ameriških stand-by akreditivov je takšna, da se nalogodajalec obrne na tujo banko v državi uporabnika z zahtevo, da ta izda stand-by akreditiv uporabniku. Tuja banka je pripravljena izdati takšen akreditiv, če neka ameriška banka jamči z nadomestilom plačanega zneska. Če torej pride do plačila akreditiva, se tuja banka (prvi uporabnik) obrne na ameriško banko, da ji ta plača nadomestilo zneska, ki ga je plačala končnemu uporabniku, ameriška banka pa se takrat poplača od nalogodajalca. Tuja banka se torej ne obrača na nalogodajalca, saj tudi nima z njim pravnih odnosov, ker je ta vzpostavljen samo z ameriško banko.

Pri stand-by akreditivu običajno sodelujejo enaki štirje udeleženci kot pri klasičnem dokumentarnem akreditivu, ki so:

- naročnik stand-by akreditiva (angl. the Applicant),
- akreditivna banka (angl. the Issuing Bank), ki po nalogu naročnika odpre stand-by akreditiv,
- akreditivni upravičenec (angl. the Beneficiary),

- sporočilna banka (angl. the Advising Bank), preko katere akreditivna banka obvešča akreditivnega upravičenca, da je po naročnikovem nalogu odprla stand-by akreditiv v njegovo korist.

Leta 1998 je Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu objavila pravila o mednarodni praksi stand-by garancij oziroma akreditivov. Pravila se imenujejo International Stand-by Practices – ISP 98. Veljati so začela 1. januarja 1999.

Uporaba stand-bya je v svetu zelo razširjena. Ocenjuje se, da se v celem svetu izda letno vsaj za 500 milijard dolarjev akreditivov, od tega samo v Združenih državah Amerike za polovico te vsote (Vukmir, 1999, str. 19).

Poslovna praksa je glede na specifičnost in izkazano potrebo posameznega posla izoblikovala posamezne vrste stand-by akreditivov. V praksi se najpogosteje uporabljajo naslednje (Falatov, 1998, str. 41–42):

- Bid Bond/Tender Bond Stand-by, ki se uporablja v fazi izročitve ponudbe in po svoji vsebini uspešno nadomešča garancijo za resnost ponudbe.
- Performance Stand-by kot akreditiv zagotavlja povračilo škode zaradi neizpolnitve ali nepravočasne izpolnitve pogodbenih obveznosti in nadomešča garancijo za dobro izvršitev posla.
- Advance Payment Stand-by kot inštrument zavarovanja vračila plačanega avansa ponuja pogodbeni stranki varen in hiter način za vračilo plačanega avansa, če bi nasprotna stranka odstopila od sklenjene pogodbe.
- Direct Pay Stand-by se običajno uporablja v primerih, ko je ena od strank v poslu dolžna izpolniti svojo običajno plačilno obveznost.
- Counter Stand-by se uporablja ob analogiji indirektnih garancij, tedaj ko devizni predpisi v državi, v kateri ima upravičenec svoj sedež, ne dovoljujejo izdaje direktnih garancij oziroma stand-byev.
- Financial Stand-by bodo stranke v poslu uporabile zlasti kot inštrument zavarovanja vračila finančnih kreditov.
- Commercial Stand-by se ne bo v praksi uporabljal običajno ob predložitvi istih dokumentov kot pri tradicionalnem komercialnem kreditu.
- Warranty/Retention Money Stand-by v praksi uspešno nadomešča funkcijo garancije za odpravo napak oziroma garancije za vračilo zadržanih zneskov pri investicijskih delih oziroma pri dobavi investicijske opreme.

3 Vsebina bančne garancije

Bančna garancija nima neke vnaprej predpisane oblike in vsebine. Oblika in vsebina se prilagajata značilnostim oziroma posebnostim konkretnega posla. Z zakonom je določena le obličnost, da mora biti garancija v pisni obliki. Vsebina garancije je odvisna od sestavin pogodbe, ki predstavlja temelj garancijskega posla, in mora izražati voljo obeh strank. Besedilo garancije lahko sopogodbjenika predlagata sama in ga banka samo potrdi, običajno pa jo sestavita ob sodelovanju bank in je sestavni del osnovne pogodbe.

Če uporabnik ne vztraja pri posebnem besedilu, uporabi banka standardnega. Priporočljivo je, da pogodbeni stranki k temeljni pogodbi priložita osnutek bančne garancije, s čimer dobi pogodbeno veljavo.

Bančna garancija je ponavadi napisana v jeziku države, v kateri je izdana, ali v angleščini. Banka je praviloma ne more prevesti, če pa jo, ne odgovarja za pravilnost prevoda. V praksi se dogaja, da nalogodajalec zahteva izdajo garancije v drugem jeziku, pri tem pa banka ne odgovarja, če uporabnik garancije ne bi sprejel.

3.1 Sestavine bančne garancije

Sestavine, ki jim mora vsebovati bančna garancija, in njihova vsebina so:

- *ime izdajatelja garancije*

Garancija je pravno veljavna, ko sta napisana poln naslov in ime banke garanta, saj se v nasprotnem primeru ne da ugotoviti, katera banka je prevzela garancijsko obveznost do upravičenca iz garancije.

- *kraj izdaje bančne garancije*

Za kraj izdaje bančne garancije se šteje kraj, kjer ima banka garant svoj sedež. Kraj izdaje ima pomembno vlogo v primeru, če bi prišlo do nesporazumov oziroma do zapletov med pogodbenimi strankami, saj se s tem določa pristojno pravo.

- *datum izdaje bančne garancije*

Datum izdaje garancije ima pomembno vlogo, saj s tem prevzema banka obvezo iz garancije do upravičenca iz garancije. S tem datumom začne teči čas, v katerem lahko upravičenec uveljavlja plačilo iz garancije, razen če ne zahtevajo pogoji, zapisani v leti, drugače (npr. ko je izpolnjen določen pogoj, plačan določen znesek ...)

- *ime in naslov uporabnika garancije*

Temu je treba posvetiti posebno veliko pozornost, ko se posluje s partnerji iz tujine, saj lahko napačni izpis ali naslavljanje prinese garancijo k nepravemu uporabniku, kar je posebej nevarno pri izdajanju abstraktnih garancij.

- *številka garancije*

Številka garancije je številka iz bančnega registra. Če se garancija uporabi, je treba navesti njeno številko. Ta je zelo koristna v primerih, ko pride do zlorab ali ponarejanja, saj je olajšuje preverjanje identitete. S pravnega vidika ni pomembna, ker je pravno veljavna tudi neoštevilčena garancija.

- *uvodni del garancije*

Uvodni del vsebuje navedbo pogodbe ali naročila, za katerega banka garantira. Zaradi nevarnosti nejasnosti predmeta garancije je pomembno, da je ta del pravilno naveden. Najpogosteje ta del vsebuje:

- ime in naslov uporabnika garancije in nalogodajalca,
- garantni predmet,
- vrednost posla, ki je predmet garantiranja.

- *znesek garancije z morebitnimi klavzulami o obrestni meri in drsni skali*

Znesek garancije je lahko izražen v absolutni vrednosti ali v odstotku od celotne vrednosti. Če je obveznost izražena z absolutno vrednostjo, se priporoča, da se vrednost napiše s številkami, poleg tega pa še z besedami. V garanciji se lahko odredi maksimalna vsota garantirane obveze, kar pomeni, da je garantiran znesek lahko enak tej vsoti ali manjši, nikakor pa ne večji.

- *veljavnost garancije*

Rok veljavnosti garancije sporazumno določijo subjekti v garancijskem poslu in je tako določen vnaprej. Najbolje je določiti izrecen datum stopanja v veljavnost. Če to ni določeno, se upošteva, da je začela garancija veljati z datumom izdaje. Najpogosteje je rok veljavnosti garancije 15–30 dni daljši od roka izvršitve pogodbenih obveznosti, za katere se daje garancija. To je zato, da ima uporabnik garancije čas, da se obrne na banko garanta v primeru, ko ima zahtevek za izplačilo garancije.

- *pogoji, pod katerimi se garancija lahko unovči*

- *prenos pravice iz garancije*

- *določitev uporabe prava*

- *arbitražna klavzula ali klavzula o pristojnosti sodišča*

- *klavzula o vrnitvi garancije*
- *način pošiljanja garancije*
- *podpis banke garanta*

Bančna garancija je pravno veljavna, ko jo podpiše banka garant, saj je enostranski bančni posel oziroma samostojna obveznost banke. Zato jo lahko podpiše le banka, in sicer v njej za to pooblašene osebe.

4 Vrste bančnih garancij

Ker se bančne garancije uporabljajo za različne vrste poslov, jih poznamo več različnih vrst. Vsaka izmed njih ima svoje specifičnosti. Kriteriji za delitve so pri različnih avtorjih različni, s tem pa so različne tudi vrste bančnih garancij in njihovo razvrščanje.

Poleg storitvenih in plačilnih garancij, kjer je delitev odvisna od tega, ali z garancijo zavarujemo izvršitev denarne ali nedenarne obveznosti, poznamo še pogojne in nepogojne, nostro in loro, posredne in neposredne in še bi lahko naštevali (Bizjak, 1992b, str. 50). Omenjene garancije predstavljam predvsem z vidika mednarodnega poslovanja, vendar jih lahko z majhnimi prilagoditvami uporabljamo tudi v domačem poslovanju.

4.1 Delitev bančnih garancij glede na vsebino posla

4.1.1 Plačilne garancije

Plačilo kupnine ali plačilo opravljenih storitev v mednarodni trgovini lahko prodajalec učinkovito zavaruje z akreditivom ali z ustrezno garancijo. V obeh primerih prevzema banka abstraktno, od osnovnega posla neodvisno in nepreklicno obvezo, da bo upravičencu plačala določen znesek, če bodo izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v akreditivu ali bančni garanciji (Falatov, 1996, str. 26).

4.1.2 Storitvene garancije

4.1.2.1 Garancije za resnost ponudbe

Pri investicijskih poslih je navada, da se pred začetkom del organizira licitacija za pridobitev posla. Pri tem se od ponudnika zahteva, da predloži ustrezno bančno garancijo. Na licitaciji sodeluje določeno število ponudnikov, ki se potegujejo za pridobitev posla. Ponudniki

pokažejo svojo resnost in zainteresiranost tako, da skupaj k ponudbi priložijo tudi bančno garancijo v določenem znesku. S to garancijo se banka obveže plačati določen znesek investitorju, če izbrani ponudnik po opravljenem izboru z investitorjem ne bi bil pripravljen skleniti pogodbe v skladu z dano ponudbo (Vukmir, 2002, str.16).

Ponudnik ima lahko najrazličnejše razloge, da bi zavrnil ponujen podpis pogodbe. Pri velikih investicijskih delih je namreč lahko čas med dajanjem ponudb in dokončnim izborom precej dolg. V tako dolgem obdobju, ki lahko traja tudi več kot šest mesecev, ima ponudnik tudi druge posle. Zato se lahko zgodi, da zaradi pridobitve drugih poslov v tem času izgubi interes za tisti posel, za katerega je dal v preteklosti ponudbo. Investitor se za take primere zavaruje tako, da zahteva poleg ponudbe še bančno garancijo (Vukmir, 2002, str. 17). Včasih se zahteva, da banka izda poleg bančne garancije za resnost ponudbe še pismo o nameri izdaje garancije za dobro izvedbo posla.

Vrednosti garancij za resnost ponudbe se ne sme podcenjevati, saj znaša ponavadi njihova vrednost od 1 do 3 % vrednosti posla. Če je garancija unovčena in torej dobi uporabnik garancije (investitor) plačilo, je plačan znesek mišljen kot nadomestilo stroškov in drugih izgub zaradi izgubljenega časa, kar je posledica zavrnitve podpisa pogodbe s strani izbranega ponudnika.

Neprijetna stran bančnih garancij je v tem, da se velika investicijska dela v praksi le redko dodeljujejo samo z licitacijo, temveč se še po njej pogajajo o določenih pogojih v pogodbi. Čeprav se na takšen način lahko pomembno spremenijo rezultati z licitacije, je to v poslovnem svetu nekaj običajnega. V pogajanjih si tako naročnik (uporabnik garancije) prizadeva pridobiti boljše pogoje, kot jih je ponudnik ponudil na licitaciji. Pravno gledano, v takšnih primerih investitor odbije ponudbo, ker je ni sprejel v celoti, kot je bila ponujena. Ponudnik je sicer izbran kot najugodnejši, čeprav njegova ponudba ni sprejeta, temveč mu je narejena protiponudba. Izvajalec bi torej imel v takšnih primerih pravico do osvoboditve garancije in zavrnitve sklenitve pogodbe pod nekimi drugimi pogoji, kot jih je sam ponudil in zaradi katerih je bil izbran kot najugodnejši. V realnosti stvari ne potekajo na takšen način, saj so se izvajalci pripravljeni naprej pogajati, čeprav bi, pravno gledano, pogojno lahko odstopili od nadaljnjih pogajanj in nasprotovali plačilu garancije.

4.1.2.2 Garancija za dobro izvedbo posla (angl. performance bond, performance guarantee)

Garancija za dobro izvedbo posla je nadaljevanje garancije za resnost ponudbe. Če se posel sklene, je v interesu investitorja, da se zavaruje z garancijo banke, ki jamči, da bo izvajalec uresničil posel tako, kot je bilo dogovorjeno. Garancija za dobro izvedbo posla ni uporabna le pri investicijskih delih, ki so na licitacijah, temveč so možne in se uporabljajo tudi pri drugih

poslih, kjer se želi kupec oziroma investitor zavarovati pred tveganjem neizpolnitve pogodbenih obveznosti, npr. pri licenčnih pogodbah, pri pogodbah o odstopanju znanja, pri skupnih vlaganjih.

Z ekonomskega vidika je omenjena garancija največkrat dokument delnega, lahko pa tudi popolnega prenosa tveganja neizvršitve oziroma nepravilne izvršitve obveznosti glavnega dolžnika iz osnovne pogodbe na tretjo osebo – banko ali kako drugo finančno ustanovo, ki je tako garancijo izdala. Znesek teh garancij znaša v glavnem od 2 do 10 % pogodbene vrednosti, možna pa so tudi odstopanja od teh zneskov, kot npr. v Združenih državah Amerike, kjer tovrstne garancije izdajajo v posebni obliki in znašajo 50 ali celo 100 % vrednosti posla (Bizjak, 1992a, str. 50).

Garancija za dobro izvedbo posla se pojavlja za dva namena, in sicer kot (Falatov, 1996, str. 23–24):

- garancija za izvršitev dobave blaga,
- garancija za izvedbo storitve.

- Garancija za dobavo blaga

Garancija za izvršitev dobave blaga krije kupcu tveganje in povračilo škode v primeru, da prodajalec blaga ne bi dobavil ali ga ne bi dobavil pravočasno, ne pa tudi, če blago ne bi bilo ustrezne kakovosti.

- Garancija za izvedbo storitve

Garancija za izvedbo storitve običajno zavaruje naročnika investicijskih del (izgradnja objekta, montaža opreme, zagon opreme itd.). Tudi ta vrsta garancije ne krije tveganja in povračila škode, ki bi nastala naročniku zaradi odgovornosti izvajalca iz naslova jamstva za napake. Praksa nam potrjuje, da kupec otvoritev akreditiva običajno pogojuje s predhodno izdajo ene od garancij za dobro izvršitev posla, prodajalčeva banka pa izdano garancijo formulira tako, da le-ta stopi v veljavo šele, ko je v korist izvajalca v skladu s pogodbenimi pogoji odprt akreditiv ali izvršen drug način izplačila (Falatov, 1996, str. 23–24).

Primer bančne garancije prilagam v Prilogi 1.

4.1.2.3 Garancija za vračilo avansa (angl. repayment bond)

Pri investicijskih delih je običajno, da investitor plača izvajalcu avans za potrebe mobilizacije in pokritje ostalih stroškov, potrebnih za pripravo del (nabava materiala, transport opreme itd.). Takšni avansi včasih predstavljajo velike vsote, ki so določen odstotek od celotnega

zneska, pogosto je to med 10 do 20 %. Zato je razumljivo, da so investitorji pri tem previdni in običajno zahtevajo, da jim prodajalec priskrbi garancijo za vračilo avansa.

Izdajanje teh garancij je pod predpostavko, da se znesek avansa obračunava skozi cel čas odvijanja del in to sorazmerno s plačilom nadomestila za izvršena dela. To pomeni, da izvajalec obračunava mesečno stanje v polnem znesku, pri čemer od tega zneska odbija odstotkovni del sprejetega avansa. Ko so dela plačana 100-odstotno, je dejansko tudi avans uporabljen oziroma poplačan 100-odstotno. V tem sistemu obračunavanja prejetega avansa se vzporedno tudi zmanjšuje vrednost bančne garancije za vračilo avansa. Da se to doseže, mora izvajalec (nalogodajalec) dostavljati banki v rednih časovnih obdobjih od uporabnika garancije (naročitelja del oziroma opreme) potrjene in obračunane mesečne transakcije za izvedena dela, banka pa na podlagi teh obračunov zmanjša vrednost bančne garancije.

Avansna garancija je običajno formulirana kot garancija, plačljiva na prvi poziv, in tako daje uporabniku pravico, da od banke zahteva plačilo celotne vsote, pokrite z bančno garancijo. Uporabnik garancije ima na ta način zaščiten avans. Ker se višina garancije zmanjšuje sorazmerno z narejenimi deli, je zaščiten tudi izvajalec, saj banki ni treba vračati tistega dela avansa, ki je že vračunan v izvršenih delih. Za tisti del, ki pa še ni vračunan v izvedenih delih, lahko uporabnik zahteva njegovo vrnitev. V tem primeru je osnova za iskanje povračila vnaprej plačane vsote, ki ni obračunana in vrnjena, kajti tudi dela niso bila opravljena. Če se avansna garancija ne bi zmanjševala, bi garancija ostala pri upravičencu v celotnem znesku.

4.1.2.4 Garancija za odpravo napak v garancijskem roku

Pri poslih, predvsem pa pri investicijskih delih, prihaja tudi do reklamacij, in da bi se tudi proti temu zavarovali, obstaja garancija za odpravo napak v garancijskem roku.

Garancija za odpravo napak krije kupcu tveganje in možnost hitrega plačila odškodnine v tistih primerih, ko kupec pravočasno in pravilno reklamira kvalitativne napake na dobavljenem blagu, pozove prodajalca, da naj napake odpravi, prodajalec pa tega ne stori. Napake na dobavljenem blagu ali izvršenih storitvah lahko kupec odpravi s pomočjo tretje osebe, stroške in škodo, ki so mu pri tem nastali, pa krije z unovčitvijo ustreznega zneska na omenjeni garanciji (Falatov, 1996, str. 24).

Ta garancija v praksi znaša običajno 5 do 10 % pogodbene vrednosti (Falatov, 1996, str. 24).

Zelo podobna garanciji za odpravo napak je garancija za vračilo zadržanih zneskov (angl. retention guarantee).

4.2 Delitev glede na upravičenca

4.2.1 Direktna garancija

Direktna ali neposredna garancija je tista, kjer banka izda garancijo v korist upravičencu. Pri direktnih garancijah imamo torej opravka z enim garantom banko in enim uporabnikom.

Prednost direktnih ali neposrednih garancij je v tem, da je manj možnosti za spore, saj je odnos med garantom in uporabnikom garancije neposreden. Zaradi vključitve samo enega garanta banke so pri tem poslu tudi manjši stroški.

4.2.2 Indirektna garancija

Poleg direktnih garancij se v praksi pogosto uporabljajo tudi indirektne garancije, predvsem v mednarodni poslovni praksi. Do tega prihaja zaradi tega, ker predpisi upravičenca iz garancije določajo, da mora garancijo izdati banka s sedežem v državi upravičenca. Tako pride v posel še najmanj ena dodatna banka.

Posel poteka tako, da nalogodajalec prosi svojo banko za navezavo stika z banko uporabnika, ki potem izda garancijo. Banka uporabnika (upravičenca) bo izdala garancijo izključno na podlagi protigarancije banke nalogodajalca, s katero ima sklenjen sporazum o vzajemni izdaji garancij. S protigarancijo se banka nalogodajalca obveže, da bo plačala banki upravičenca znesek, ki je naveden v garanciji, izdani s strani banke upravičenca, če upravičenec zahteva plačilo zneska, navedenega v garanciji, ki jo je izdala banka upravičenca iz garancije.

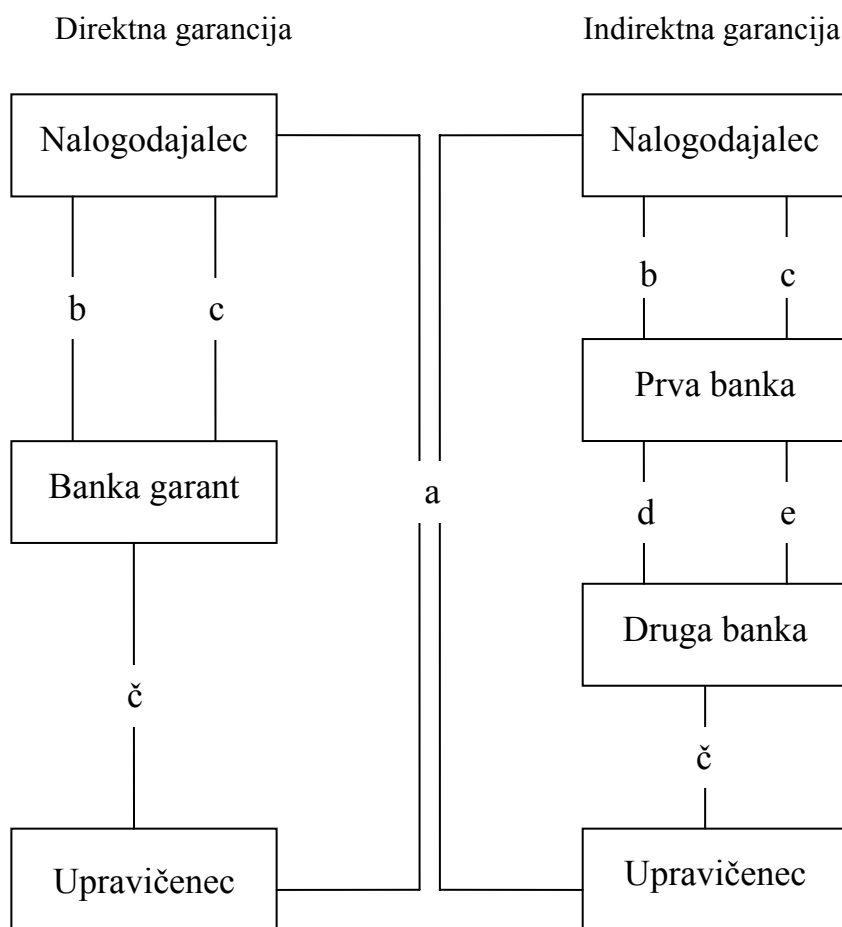
Garancija upravičenčeve banke se imenuje glavna garancija, garancija, ki jo je izdal uporabnik, pa je protigarancija.

Če vstopi v posel še ena banka garant, imamo torej dve banki garanta, s čimer pride do treh pogodbenih razmerij med njimi, in sicer:

- razmerje med banko nalogodajalca in nalogodajalcem,
- razmerje med nalogodajalčevo banko in banko upravičenca iz garancije,
- razmerje med banko upravičenca in upravičencem iz garancije.

Ob morebitnih sporih se običajno dogaja, da se uporablja pravo upravičenca bančne garancije.

Slika 1: Direktna in indirektna garancija

- a..... Osnovna pogodba
- b..... Bančnogarantna pogodba
- c..... Pogodba za opravljanje poslov
- č..... Bančna pogodba
- d..... Kontragarancija
- e..... Pogodba za opravljanje poslov

Vir: Mueller, 1987, str. 60.

4.3 Delitev garancij glede na položaj banke v poslu

Glede na položaj banke in izdaje garancije le-te delimo na nostro in loro.

4.3.1 Nostro garancije

Nostro garancija je tista garancija, ki jo banka izda po nalogu za svojega komitenta v korist tujega upravičenca.

4.3.2 Loro garancije

Loro garancija je tista, ki jo banka sprejme od neke druge banke v korist svojega komitenta.

Loro garancije se nadalje delijo še na notificirane in konfirmirane.

Notificirane loro garancije so tiste, pri katerih uporabnikova banka ne prevzame svoje odgovornosti za izdano garancijo, ampak v tem poslu le prenese garancijo. Ta banka (uporabnikova) torej ne prevzame nobene odgovornosti in se imenuje notificirana.

Konfirmirane garancije so tiste, pri katerih banka prevzame odgovornost, saj uporabniku garancije sporoči le-to in jo tudi potrdi. S tem prevzame samostojnost pri obveznosti izplačila garancijskega zneska, če tuja banka tega zneska ne bi plačala.

4.4 Pogojne in nepogojne garancije

V praksi se pogosto razlikuje med pogojnimi in nepogojnimi bančnimi garancijami. Takšno razlikovanje lahko vnese zmešnjavo v pravno klasifikacijo teh inštrumentov, zato je treba razložiti, pod kakšnimi »pogoji« se dela.

Uporaba pojma »pogojnih« garancij je nastala kot posledica mišljenja, da tudi garancije na prvi poziv lahko vsebujejo »pogoj« dokumentarne narave. Npr. če bančna garancija zahteva od uporabnika le-te, da predloži pisni zahtevek za plačilo, takrat je predložitev takega zahtevka pogoj, da banka plača. Nekatere garancije na prvi poziv lahko zahtevajo, da uporabnik priloži potrdilo neke osebe (nadzornega inženirja, neodvisnega konzultanta ...) ali celo sklep arbitraže ali sodišča kot »pogoj za plačilo«. Takšne garancije se včasih imenujejo »pogojne« in se razlikujejo od garancij na prvi poziv, ki se imenujejo »brezpogojne« (Vukmir, 2002a, str. 38).

Pri takšnih vrstah garancij se od bank ne pričakuje, da poizvedujejo po točnosti ali resničnosti izjav, potrdil ali sodnih odločitev, ki se jih zahteva ob bančnem plačilu. Banka plača, če sta oblika in zunanji videz zadovoljiva, pri čemer ni nujno, da je vsebina točna in resnična. To niso pogoji, ki bi jih banke vezale na temeljni odnos med uporabnikom in nalogodajalcem, čeprav predstavljajo »pogoj« za plačilo. Tudi takšne garancije se v mednarodni poslovni praksi

obravnavajo kot garancije na poziv, ker banka plača na prvi poziv ob predložitvi dogovorjenega dokumenta pod predpostavko, da dokument s svojim zunanjim videzom ustreza »pogoju«. Mišljeno je torej, da ni nujno, da garancija vsebuje besede »na prvi poziv«, da bi imele to lastnost. Pri tem je pomembno, da garancija ni vezana na pogoj iz temeljnega posla med nalogodajalcem in uporabnikom.

Kot primer lahko vzamemo garancije, ki zahtevajo, da se zahtevi za plačilo priloži izjava uporabnika, s katero le-ta potrjuje, da nalogodajalec ni izpolnil svoje dogovorjene obveznosti. Pomembnost tega »pogoja« je v tem, da je pod popolno kontrolo uporabnika in se zaradi tega kot tak »zahtev« za plačilo ne bi mogel obravnavati kot »pogojni«, ki bi neko nepogojno garancijo spremenil v »pogojno«. Uporabniku za dajanje takšne izjave ni potrebno nikogaršnje soglasje, sam se namreč odloča o tem, ali bo dal izjavo ali ne. Če nalogodajalec misli, da je dal uporabnik lažno ali neutemeljeno izjavo, mora banka vseeno plačati. V takšnem primeru lahko nalogodajalec toži uporabnika za povračilo vsega tistega, kar mu je bilo plačano s strani banke in njega, vendar to prav nič ne vpliva položaj banke v času, ko se od nje zahteva plačilo (Vukmir, 2002a, str. 38).

Bolj zapletena bi bila situacija, ko bi moral uporabnik predložiti »dokaz«, da je nalogodajalec prekršil neko pogodbeno obveznost, in da bi se kot dokaz za to upoštevalo strokovno mnenje neke institucije ali neke tretje osebe (nadzornega inženirja ali kaj podobnega). Kadar strokovno mnenje ne bi bilo nedvoumno, bi lahko prišlo do spornih vprašanj. Banke bi se namreč lahko postavile v položaj ocenjevalca strokovnega mnenja, in sicer, da bi presodile oziroma ocenile, ali strokovno mnenje opravičuje plačilo bančne garancije. V mednarodni bančni praksi se načeloma tudi takšne garancije obravnavajo kot garancije na poziv.

Kot vidimo, je razlikovanje »pogoja« od »pravega pogoja« bančne garancije zelo občutljivo. Tudi običajen zahtevek za plačilo bi lahko postal pogoj, če bi vseboval še nekatere druge značilnosti, ki bi ga naredile kot pogojnega. Ali je neka zahteva, ki jo vsebuje bančna garancija, res pravi »pogoj« ali samo formalnost, se lahko ugotovi samo iz načina, na katerega je garancija formulirana. Pri veliko bančnih garancijah lahko pride do nejasnosti, posebej, če si stranke niso čisto na jasnem, kaj se želijo dogovoriti, oziroma če jim niso jasna osnovna načela bančnih garancij (Vukmir, 2002a, str.39). Mnenje je, da je neka garancija brezpogojna, če v besedilu vsebuje izraz »na prvi poziv«. Kljub temu lahko pride do zapletov, če dogovorjeni tekst garancije vsebuje še dodatne pogoje.

Nepogojnost oziroma pogojnost garancije je torej odvisna izključno od formulacije garancije. Zmešnjava lahko včasih povzroči formulacije, kot so:

- banka je dolžna plačati na prvi opravičeni zahtevek;
- če izvajalec ne izpolni svoje dolžnosti in ne postopa po dogovoru;

- ob kršitvi dogovora;
- itd.

Pri tako formuliranih garancijah lahko obstaja dvom o poštem namenu strank. Takšne klavzule ne predstavljajo pogoja za plačilo in se z njihovo pomočjo ne more dokazovati neizpolnjevanja dolžnikovih (nalogodajalčevih) obveznosti. Takšne klavzule bi bile pogoj šele takrat, ko bi vsebovale tudi zahtevo za predložitev dokazov o kršenju pogodbe.

Brezpogojne bi bile torej tiste garancije, pri katerih ni pogojev za izplačilo, temveč zadostuje že enostaven zahtevk uporabnika, da se garancija plača. Klasične brezpogojne garancije so tiste, ki vsebujejo besede »na prvi poziv« ali besede, ki imajo isti pomen, kot npr. »brez ozira na pritožbe«, »brez potrebe za nekim daljšim postopkom« ali kaj podobnega. Njihova brezpogojnost ne spreminja dejstva, da je k zahtevi treba priložiti dokument, s katerim se potrjuje neizpolnjevanje garancije. Garancija bi bila pogojna, če bi vsebovala neki nedokumentaren pogoj (npr. da je objekt uspešno zaključen).

Pri presojanju pogojev se lahko dela s takšnimi pogoji, ki vežejo garancijo na osnovni posel. Če pogoj ni vezan na osnovi posel, je to že samostojni pogoj, vezan samo na garancijo.

Nekateri mislijo, da delitev garancije na pogojne in brezpogojne nima nekega definirane pomena ter da se samo povečuje problem njihovega razlikovanja in da se je zaradi tega treba izogibati tej klasifikaciji. Očitno povzroča največ zmešnjave dejstvo, da so možne garancije na prvi poziv, ki vsebujejo neki pogoj, ampak se jih ne obravnava kot pogojne garancije. Če je garancija res pogojna, potem načeloma ne more biti garancija na prvi poziv. Razlikovanje garancij na pogojne in brezpogojne pomaga v toliko, da ni vsak pogoj takšne narave, da bi napravil garancijo na prvi poziv pogojno. To bi se v vsakem primeru zgodilo, če bi bil pogoj iz garancije pod popolnim nadzorom uporabnika. (Vukmir, 2002a, str. 39)

Garancija, pri kateri se zahteva priložitev nekaterih dokumentov zahtevku za plačilo, se imenuje dokumentarna garancija. Zahtevani dokumenti so lahko popolnoma pod kontrolo uporabnika, kar najverjetneje pomeni dokumentarno garancijo na prvi poziv. Do takšnega primera pride, če garancija zahteva od uporabnika, da predloži pisno potrdilo, da je nalogodajalec garancije napravil nekaj, kar daje uporabniku pravico za plačilo iz garancije. Dokler je izdajanje dokumentov popolnoma pod kontrolo uporabnika, nesporno govorimo o garanciji na prvi poziv.

Primer nepogojne in pogojne garancije prilagam v Prilogah 2 in 3.

4.5 Supergarancije

Supergarancija je oblika garancije, pri kateri sta v neposrednem pravnem razmerju dve banki. Vloga druge banke je obveza, da bo izpolnila obveznost, če je ne bo mogla izpolniti banka, ki je izdala glavno garancijo. Pogoji garancij morajo biti enaki in ne sme prihajati do odstopanj. Bistvo te garancije je torej v tem, da uporabnik bančne garancije ne zaupa popolnoma prvemu garantu banki in zato zahteva še enega garanta banko.

Supergarancija pomeni torej garancijo na garantovo obveznost.

Za supergarancijo s strani druge banke poskrbi prva banka – garant, ki izda prošnjo za izdajo le-te. Pri tem se mora obvezati, da bo ob unovčitvi le-te povrnila vse stroške.

Med upravičencem in dajalcem supergarancije je neposredno razmerje, čeprav ni med njima nikakršnega pogodbenega razmerja, med garantoma pa je vzpostavljena solidarna zaveza navzven. Zaradi tega lahko upravičenec garancije uveljavlja svoje zahtevke iz garancije pri banki, ki je izdala garancijo, in pri banki, ki jo je potrdila.

4.6 Konsignacijska garancija

V svetu vse bolj in bolj raste obseg in izbira blaga, eden izmed načinov prodaje je postal, da blago prodajajo posredniki – zastopniki, ki ga prodajajo v tujini iz svojih konsignacijskih skladišč. Značilnosti konsignacije blaga so (Bizjak, 1992a, str. 50):

- blago v konsignacijskem skladišču je vse do prodaje last principala;
- blago v konsignacijskem skladišču se dokončno carini v trenutku prodaje;
- zastopnik zaračunava blago po pogodbeno določenih cenah, za njegove storitve pa mu pripada provizija, ki je običajno že vračunana v pogodbeno ceno izdelka.

Poznamo več vrst konsignacijskih garancij, v praksi pa se najpogosteje uporabljajo naslednje (Bizjak, 1992a, str. 50):

- garancija, s katero banka jamči, da bo konsignant principalu v določenem roku plačal vrednost prodanega blaga, ponavadi je to 90 do 95 % vrednosti, saj je treba upoštevati še stroške konsignacijskega skladišča, zastopniško provizijo in druge stroške;
- garancija za vrnitev neprodanega blaga, ki je še v konsignacijskem skladišču, če pride do prekinitve pogodbe, preteka njene veljavnosti itd.;
- garancija za izplačilo vrednosti blaga zaradi morebitnega uničenja blaga v konsignaciji.

5 Nekatere značilnosti in posebnosti garancij

5.1 Veljavnost

Večina garancij vsebuje določila glede veljavnosti. Specifikacija veljavnosti je velikega pomena za vse vpletene strani. Za prejemnika označuje obdobje, v katerem ima priložnost prejeti sredstva iz garancije. Za naročnika garancije označuje obdobje, v katerem je izpostavljen finančnemu tveganju, mora plačati bančne stroške ter je s svojo kreditno sposobnostjo, zavarovanji in drugimi sredstvi lahko zavezan k povračilu banki. Najpomembnejše določilo se ukvarja z datumom izteka garancije, po katerem se pravice in obveznosti po garanciji zaključijo. Naročniki garancije zato z veliko skrbnostjo spremljajo datum izteka garancije, posebno pri garancijah na prvi poziv, ki so lahko zelo enostavno unovčene. V mnogih primerih se praktični pomen datuma izteka garancije izkaže, da je resno zmanjšan s prakso, poznano kot »plačaj ali podaljšaj«, in z dejstvom, da v nekaterih deželah datum izteka ni upoštevan. Vsekakor garancija lahko vsebuje tudi določilo o podaljšanju.

5.1.1 Datum izteka, koledarski datum, kombinacija

Določilo o datumu izteka je pravilo, tudi v garancijah, izdanih v deželah, kjer iztek ni pomemben. Odsotnost datuma izteka je resnično velika izjema. Obstajajo tri bazične metode za datum izteka:

- Najbolj splošna tehnika je omemba koledarskega datuma. Ta zagotovi najboljšo jasnost in gotovost za vse vpletene stranke. Datum izteka bo prilagojen na pogodbeno fiksirano ali projektirano obdobje za izvedbo osnovne pogodbe ali za ponudbeno obdobje plus dodatno obdobje s številom mesecev, ki se lahko spreminja od treh do dvanajstih mesecev, v odvisnosti od narave razmerja. Garancije včasih vsebujejo določilo veljavnosti »x mesecev po izdaji«. Ta varianta zagotavlja manj gotovosti, kot jo zagotavlja omemba koledarskega datuma. To bi lahko imelo za posledico nepotrebna razhajanja glede na natančen datum začetka in zaključka.

- Datum izteka garancije je lahko izražen tudi s pogojem nastanka določenega dogodka, ki je povezan z osnovnim razmerjem. Npr. ponudbena garancija lahko navaja, da je veljavna, dokler ni sklenjena pogodba med prejemnikom in uporabnikom plus x mesecev. Garancija bi se lahko nanašala tudi na poizkusno obdobje osnovne pogodbe plus x mesecev. Pogosto se nahaja tudi navezava na izvedbo osnovne pogodbe plus x mesecev. Povezava z osnovno pogodbo se pogosto dogaja tudi pri dolgoročnih najemih. Ob odsotnosti koledarskega datuma pogosto povzroči nestrinjanje med vpletenimi stranmi, če se je osnovni odnos in z njim garancija zaključila ali ne. Očitna rešitev teh problemov je, da se

določi dogodek izteka. Tako npr. garancija za dobro izvedbo posla lahko vsebuje določilo, da »neha biti v veljavi en mesec po uporabnikovem protokolu o uporabnem dovoljenju« ali »konča se en mesec po zaključku, kot je bil ugotovljen s pisno izjavo od ... (npr. neodvisni revizor) o dogodku, da je bila oprema dobavljena in montirana skladno s pogodbo«.

- Tretja metoda sestoji iz kombinirane metode prejšnjih dveh, namreč: garancija za dobro izvedbo posla lahko zagotavlja, da »se konča x mesecev po zaključku osnovne pogodbe, kot je bilo ugotovljeno od ..., ampak ne kasneje kot ... (npr. 20. februarja 2006), karkoli se dogodi prej«. Večina garancij izrecno navaja, da morajo biti zahtevki iz njih podani na iztek ali pred iztekom in da postanejo nične oziroma nehajo imeti kakršenkoli učinek po izteku glede na določila pogodbe. Taka določila lahko preženejo kakršnokoli predstavo, da bi upravičenec lahko postavil veljavno zahtevo po datumu izteka, računajoč, da se je napaka osnovnega dolžnika zgodila v času garancije.

Garancije običajno izrecno vsebujejo določilo, da mora biti zahteva za plačilo »prejeta od nas (banke)« na dan izteka oziroma pred njim. Stavek »prejet od nas« se izogne težavi, ali je veljaven datum oddaje ali datum prejema, glede na to, da je zakonodaja v različnih državah različna. Nekatere garancije razlikujejo med najmanj dvema datumoma: datumom izteka in zadnjim datumom za zahtevek, ki je npr. dva ali tri meseca za tem.

5.1.2 Podaljšanje veljavnosti

Garancije za resnost ponudbe in za dobro izvedbo se včasih skladajo z uporabnikovim pogodbenim določilom, da se obdobje veljavnosti podaljša na njegovo zahtevo. Ta določila so lahko spremljana s frazami kot: »če (po vaši presoji) osnovna pogodba še ni izpolnjena«. Določila o podaljšanju so lahko uporabna, ko je težko določiti datum končne izvedbe oziroma kot sprejemljiv kompromis med uporabnikovo željo po izredno dolgem ali neomejenem obdobju veljavnosti in naročnikovo željo za fiksno kratko obdobje. Očitno določila o podaljšanju vseeno služijo interesu uporabnika. V vsakem primeru ima taka garancija v primerjavi z garancijo brez datuma izteka najmanj dve prednosti za naročnika in banko. Prisili namreč uporabnika, da razjasni svoje stanje pred dnevom izteka tako, da bodo vedeli, ali bodo morali računati na možne bodoče zahtevke. Drugič v primeru, če uporabnik ne uspe zahtevati obnovitve garancije, garancija pa izteče in se je nič več ne more unovčevati. Določila o podaljšanju so jasno nevarna za naročnika zato, ker mu dopuščata, da podaljša garancijo tolikokrat, kot mu ustreza, in za praktično nedoločeno časovno obdobje. Nekatere garancije lahko vsebujejo določilo, da »se bodo avtomatsko podaljšale za (zaporedna obdobja x mesecev)«, opuščajoč frazo »po vašem zahtevku«. Nevarnost pri taki formulaciji je, da lahko postanejo veljavne za neomejeno obdobje.

5.1.3 Datum začetka veljavnosti

Če ni drugih določil, garancija stopi v veljavo z dnem njene izdaje. Pri plačilnih garancijah, garancijah za vračilo zneska in garancijah za dobro izvedbo posla to pomeni, da uporabnik lahko unovči garancijo takoj, kljub temu da dolžnik po določitih osnovne pogodbe še ni dolžen. Da bi se izognili temu tveganju, garancije lahko vsebujejo določilo, da stopijo v veljavo z dnem x ali da garancija ne sme biti unovčena pred dnevom x. Taka določila so primerna tudi pri garancijah, plačljivih na zahtevo, razen če uporabnik dostavi dokumente, ki dokazujejo dostavo oziroma dokončanje posla pred določenim datumom.

5.2 Vračilo dokumenta garancije

Garancije pogosto vsebujejo določila o vračilu garancijskega dokumenta ob njegovem izteku. Ta so razvrščena v štiri osnovne skupine:

- garancije, ki obvezujejo uporabnika, da vrne dokument ob njrgovem izteku;
- isto, vendar z dodatnim določilom, da garancija postane nična, ne glede na to, ali je bil garancijski list vrnjen ali ne
- garancije, ki vsebujejo določilo, da postanejo nične ob izteku, če je bil garancijski dokument vrnjen ali ne
- garancije, ki samo najavljajo: »prosim, vrnite garancijski dokument po izteku«.

Garancija je neveljavna po dnevu izteka, kot je označen v garanciji, ne glede na vračilo garancijskega dokumenta, vsekakor se vračilo dokumenta ima za uporabno iz administrativnih razlogov (»zaključitev spisa«) in z namenom, da se v bilancah počistijo potencialne obveznosti. To je tudi glavni razlog, da vsebujejo taka določila. Vračilo dokumenta se običajno tudi obravnava kot izraz volje upravičenca po garanciji, da se odpove svojim pravicam po garanciji, in to je brez dvoma glavni motiv za njegovo vračilo. Vsekakor je samo po sebi razumljivo, da uporabnik, ki meni, da njegove pravice niso iztekle, oziroma zadrži ta dokument kot sredstvo pritiska na pogodbenega partnerja ali ki predvideva možnost, da zahteva neki nov datum v bodočnosti, da ne bo vrnil garancijskega dokumenta.

5.3 Garancije brez roka

Garancije, ki ne vsebujejo določil o izteku, postanejo neveljavne samo ob vračilu garancijskega dokumenta in izjavi o vračilu.

Naročniki garancij in tudi banke zelo neradi izdajajo garancije brez datuma izteka, posebej še tiste, plačljive na prvi poziv. Povzročajo namreč velike težave v bilancah zaradi potencialnih obveznosti. Za naročnika to namreč pomeni stalno tveganje unovčevanja. Uporabnik tukaj seveda nima nobenega interesa po razjasnitvi situacije. Enostavno se lahko odloči, da se ne odziva na zahteve banke oziroma naročnika, kar se dejansko dogaja zelo pogosto. Banke v tem primeru seveda naročnikom garancij ne odblokirajo kreditne izpostavljenosti, kar slabša njihov poslovni položaj.

5.4 Znesek, valuta

Razen redkih izjem plačilnih garancij v korist davčnih uradov in bank, ki dajejo okvirne kredite, vse garancije navedejo tako najvišji znesek garancije kakor tudi valuto. V nobenem primeru uporabnik garancije ne sme zahtevati zneska, višjega od maksimalnega, tudi če bi lahko dokazal njegovo pravico za škode po osnovnem odnosu, ki bi pomenila višji znesek. Plačilne garancije v korist bank, ki dodeljujejo kredite naročniku, vedno določajo, da je maksimalni znesek povečan za obresti in stroške, ki zapadejo v plačilo skladno z določili kreditnih pogodb. Valuta garancije ni nujno, da je enaka kot v osnovni pogodbi. Če je znesek izražen v lokalni valuti uporabnika, garancija lahko dopusti uporabniku, da zahteva protivrednost le-te v drugi valuti.

5.4.1 Znižanje in zvišanje najnižjega zneska

Garancija lahko vsebuje določilo o znižanju, ki predvideva znižanje najvišjega zneska proporcionalno z izvedbo osnovne pogodbe oziroma zmanjšanje obveznosti banke in naročnika. Taka določila so pogosta v plačilnih garancijah, ki zagotavljajo pravilno uporabo plačila od uporabnika. Skoraj vedno predvidevajo eventualno zmanjšanje na nič, ko je enkrat naročnik oziroma izvoznik izvedel vsa dela do vrednosti plačila, razen če se garancija uporablja kot garancija za dobro izvršitev del.

5.5 Dodatki k osnovni pogodbi

V garancijah je občasno zapisano, da dodatki, spremembe oziroma modifikacije osnovne pogodbe ne razbremenijo banke, njenih obveznosti po garanciji. Taka določila v resnici niso potrebna, ker to velja že po zakonu. Ta obrazložitev je napisana predvsem zaradi dejstva, da taki dodatki nimajo materialnega vpliva na položaj banke. Izjema je edino, ko je osnovna pogodba bistveno spremenjena, kar ima za posledico bistveno povečanje tveganja banke, oziroma ko gre za spremembo zneska.

6 Pravna zloraba bančnih garancij

Bančna garancija, izdana iz poročila, ob utemeljenem sumu pravne zlorabe ne povzroča težav, saj daje lahko tako svoje ugovore kot tudi tiste glavnega dolžnika.

Drugačna slika je pri samostojnih, neakcesornih (glede na pravno naravo obveznosti) garancijah, pri katerih se banka obvezuje, da bo izvršila svojo obvezo na prvi poziv. Pri teh garancijah se v praksi dogaja, da je banka soočena z dejanskim stanjem, ko upravičenec izpolni vse formalne pogoje za plačilo garancije, vendar pa nalogodajalec zatrjuje, da upravičenec ni upravičen do plačila, ker je podan utemeljen sum goljufivega uveljavljanja zahteve za plačilo, ki se lahko nanaša na osnovni posel ali na predložene dokumente.

Nalogodajalec lahko v takšnem primeru poskuša s pravnimi sredstvi doseči, da sodišče upravičencu prepove uveljaviti zahtevo za plačilo po garanciji. Če je zahteva za plačilo že predložena, pa prepove banki opraviti plačilo po predloženi zahtevi.

Naloga banke je kontroliranje dokumentov le po zunanjem videzu, ne pa materialna vsebina posameznega dokumenta. Dokazno breme (pisne, dokumentarne dokaze o utemeljenem sumu) je v pristojnosti nalogodajalca.

Dokazno breme mora biti jasno, nedvoumno in dokumentirano, pravna zloraba pa se lahko odraža samo v dejanjih upravičenca. Če nalogodajalcu ne uspe pridobiti takšnih dokazov, banka ni dolžna odkloniti zahtevanega plačila po garanciji. Iste zahteve veljajo tudi, ko želi nalogodajalec pridobiti uredbo na sodišču, s katero naj sodišče prepove banki izvršitev plačila po predloženi zahtevi.

Iz analize primerov iz poslovne prakse izhaja, da do pravne zlorabe prihaja predvsem v naslednjih primerih (Falatov, 1996, str. 73):

- Osnovna pogodba je izpolnjena
To je eden izmed pogostih ugovorov, pri katerem nalogodajalec ugovarja upravičenčevi zahtevi s pisno izjavo nevtralne kontrolne hiše, ki je običajno dogovorjena v pogodbi. S to pisno izjavo nalogodajalec potrjuje izpolnitev svojih pogodbenih obveznosti.
- Iztek garantnega roka
Pri tem ugovoru predloži nalogodajalec primopredajni zapisnik o izvršenih delih in pisno potrditev nevtralnega strokovnjaka, da je objekt predan brez ugotovljenih napak in da v garantnem roku niso bile reklamirane skrite napake.

- Plačilna zamuda upravičenca
To tega prihaja, ko upravičenec ne poravna svojih zapadlih obveznosti in jih posledično preneha tudi nalogodajalec. Tudi v tem primeru mora dokaze priskrbeti nalogodajalec. Ta vrsta ugovorov je najpogostejša pri garancijah za dobro izvršitev dela.
- Pogodbeni rok dobave ali izvršitev del se še ni iztekel
Nalogodajalec uporabi to vrsto ugovora takrat, kadar uporabnik garancije želi predčasno izpolnitev garancije pod predpostavko nepravočasne izpolnitve pogodbenih obveznosti.
- Neizpolnitev pogodbenih obveznosti upravičenca
Do tega ugovora pogosto prihaja, ko je pogoj za izpolnitev obveznosti nalogodajalca predhodna izpolnitev obveze upravičenca. Pogost primer je tako, da upravičenec v dogovorjenem roku ne odpre akreditiva oziroma ne zagotovi drugega načina izplačila. Posledično zaradi tega tudi nalogodajalec ne izpolni svoje obveznosti in zato upravičenec začne uveljavljati plačilo pogodbene kazni.
- Nastop višje sile
Glede nastopa višje sile so pogoji običajno formulirani v pogodbi. Če dokazano nastopi takšen dogodek, daje nalogodajalcu možnost, da prepreči uveljavljanje zahteve za plačilo garancije.
- Zahteva za plačilo po garanciji se ne nanaša na osnovni posel, po katerem je garancija izdana. Takšna zahteva je goljufigo dejanje, saj lahko upravičenec zahteva izplačilo iz garancije samo, ko utrpi škodo iz osnovne pogodbe, na katero se garancija nanaša.

7 Opis dveh konkretnih primerov poizkusa unovčevanja bančne garancije

7.1 Opis primera unovčevanja bančne garancije št. 1

Slovensko podjetje A je leta 2002 zaprosilo banko B za izdajo devizne garancije za pravočasno plačilo blaga prodajalcu C iz tujine.

V banki B so pripravili interni predlog za odobritev bančne garancije, ki je vseboval:

- podatke o komitentu:

- ime komitenta

- matična številka
- dejavnost
- direktor

- skupno izpostavljenost komitenta do banke B:

... SIT

- podatke o poslovni povezavi z banko:

- bonitetna razvrstitev
- zgornja meja zadolževanja
- izpostavljenost po odobritvi
- transakcijski račun pri banki
- podatki o blokadah računa
- podatki o avista sredstvih
- podatki o depozitih in blagajniških depozitih na dan ...
- podatki o deviznem prometu v tekočem letu
- podatki o neporavnanih zapadlih obveznostih do banke A
- ime skrbnika komitenta

- podatke o poslovanju komitenta:

- finančni podatki po letnih obračunih v zadnjih treh letih
- finančni podatki o poslovanju med tekočim letom

-obrazložitev prošnje in utemeljitev predloga

- vloga podjetja

Podjetje je vložilo prošnjo za izdajo devizne garancije za plačilo blaga podjetju C v višini X.

Trenutna finančna situacija podjetja je čista ... Kritje za poravnavo obveznosti bo podjetje zagotavljalo iz že potrjenih tekočih poslov v mesecih M1 in M2 ...

- utemeljitev predloga

Predlagamo sprejem naslednjega sklepa:

Komitentu A se odobri

garancija za pravočasno plačilo blaga v znesku X v korist firme C pod naslednjimi pogoji:

- dan, ko stopi garancija v veljavo: na dan izdaje garancije
- skrajni rok veljavnosti garancije: do vključno ...
- nadomestilo za izdajo garancije: 0,xx % trimesečno vnaprej od tolarske protivrednosti stanja garancije, obračunane po srednjem tečaju s tečajne liste Banke Slovenije, najmanj yy SIT; višina nadomestila se spreminja in obračunava v rokih ter

	na način v skladu z vsakokrat veljavno tarifo banke B.
▪ nadomestilo za obdelavo prošnje in vodenje odobrene naložbe:	yy SIT enkratno, plačljivo v 8 delovnih dneh od dneva obračuna v skladu s tarifo banke B.
▪ dejanski stroški:	v skladu z vsakokrat veljavno tarifo banke B.
▪ dodatni pogoji:	/
▪ zavarovanja:	5 menic
▪ razvrstitev terjatve:	B za znesek v višini X

Ko je odgovorna oseba v banki B odobrila naložbo, je bila s komitentom A sklenjena pogodba o izdaji garancije, ki je vsebovala:

- uvodne ugotovitve
- garancija
- zavarovanja
- zamudne obresti
- jamstva
- obveznosti naročnika garancije
- odstop od pogodbe pred izdajo garancije
- pravice banke B
- takse, davki in stroški
- pošiljanje obvestil
- pristojnost za reševanje sporov
- končne določbe

Po podpisu pogodbe je banka izdala garancijo, v kateri se je zavezala, da bo ob neplačilu komitenta A podjetju C najkasneje v 60 dneh po dobavi plačala dolgovani znesek, če bo podjetje C na način in po postopku pristopilo k unovčevanju garancije do zadnjega dne veljavnosti garancije.

V konkretnem primeru je prišlo do zapleta. Podjetje C je blago dobavilo, podjetje A pa ga ni plačalo, ker je zašlo v likvidnostne težave. Usklajevanje dokumentacije v zvezi s plačilom je potekalo dalj časa in v času do končnega roka veljavnosti garancije pravihtnega zahtevka za unovčitev garancije ni bilo. Prihajale so razna opozorila, lastnik podjetja A se je dogovarjal o najrazličnejših možnih variantah delnega poplačila dolga. Na banko B so po zapadlem roku garancije večkrat prihajala opozorila tuje banke v zvezi s plačilom dolgovanega zneska. Banka B se je glede na dejstvo, da pravihtnega zahtevka za unovčitev garancije ni bilo in da komitent A ni bil plačilno sposoben, odločila, da dolgovanega zneska ne bo plačala. Temu je sledila tožba podjetja C na sodišču v državi dobavitelja C, ki je trdila, da za pravilno dobavljeno blago zahteva plačilo bodisi od podjetja A bodisi od banke B. Po prejeti tožbi in pred obravnavo na sodišču je šlo podjetje A v stečaj. Banka B je zavzela stališče, da

spremnega dopisa tuje banke z inkasnimi navodili, prejetimi pred končnim rokom veljavnosti bančne garancije, ni mogoče obravnavati kot zahtevka za unovčenje bančne garancije. Ker takega zahtevka v bistvu ni nikoli prejela, se je odločila, da gre raje v tožbo kot v plačilo. Ker je velika verjetnost, da bo banka B v svojem ravnanju uspešna, bo predvidoma preostala dobavitelju C edina možnost, da se s svojimi terjatvami prijavi v stečajno maso podjetja A.

7.2 Opis primera št. 2

Gradbeno podjetje A je z gradbenim podjetjem C sklenilo pogodbo za izgradnjo stavbe v višini x SIT. Po pogojih te pogodbe je predvidena izstavitelj garancije za izpolnitev pogodbe v višini 10 % od x SIT. Banka B je konec leta 2004 izstavila bančno garancijo, da na prvi pisni poziv podjetja A (oddajalca posla) izvrši plačilo do garantiranega najvišjega zneska v višini 10 % od x SIT, ko podjetje A pisno potrdi, da podjetje C ni izpolnilo svojih pogodbenih obveznosti. Banka B je tuja banka in zahteva, da domača banka BB podjetja A iz identifikacijskih razlogov potrjevanja podpisov upravičenca po garanciji (podjetja A) dostavi banki B potrdilo, da so zadevni podpisi pravno veljavno zavezujoči. Garancija je v veljavi najkasneje do 31. maja 2005. Po tem datumu jo mora podjetje A, če do takrat ni bila izrabljena, vrniti banki B. Kraj izpolnitve in sodna pristojnost za vse zahtevke iz te garancije je v mestu v tujini, kjer ima sedež banka B. Velja pravo države banke B.

Pri izvedbi posla je prišlo do zapletov. Podjetje A ni pravočasno uvedlo podjetja C v delo in mu ni bila pravočasno predana celotna dokumentacija, in sicer načrti za izvedbo del. Kljub temu je podjetje C začelo z deli, kar je razvidno iz zapisnika o začetku del, 21. januarja 2005. Rok za končanje del za izvedbo objekta je bil 9. junij 2005, za zunanjo ureditev pa 15. september 2005. Ker je bila končna verzija PZI (projekt za izvedbo) dostavljena z močno zamudo in ker je bil februar 2005 eden najhladnejših mesecev v zadnjih 25-ih letih, podjetje C meni, da obstajajo razlogi za podaljšanje roka za končanje del.

Podjetje A je maja 2005 zahtevalo od podjetja C dostavitev nove bančne garancije za izvršitev pogodbe, najkasneje do 25. maja 2005, sicer je zagrozilo z unovčitvijo obstoječe bančne garancije za izvršitev pogodbe, katere veljavnost je potekla 31. maja 2005. Podjetje C, ki je menilo, da je zamuda nastala po krivdi podjetja A in iz objektivnih razlogov (mrzla zima), nove garancije ni želelo izdati in se je odločilo, da na okrožno sodišče pošlje predlog za izdajo začasne odredbe zaradi prepovedi unovčitve bančne garancije. Podjetje A po njegovem mnenju z izdajo odredbe ne bi utrpelo nobene škode, saj rok za končanje del upnika sploh še ni potekel in tudi sicer s strani upnika ni prišlo do kakršnihkoli kršitev pogodbene obveznosti.

Škodo bi utrpelo podjetje C, če bi bila bančna garancija unovčena (zlorabljen), kajti v tem primeru bi morale podjetje C od podjetja A uveljavljati odškodninski zahtevek in povračilo za

neupravičeno obogatitev. Ob unovčenju garancije bi nastala nepopravljiva škoda zaradi blokade poslovanja, neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti itd. Podjetje C meni, da je dolжник v tem trenutku kvečjemu podjetje A, ki mu dolguje del izvedenih, a še ne plačanih del.

Sodišče je 31. maja 2005 prepovedalo unovčitev bančne garancije in vse aktivnosti v zvezi s to unovčitvijo, ravno tako tudi vse aktivnosti domače banke BB. Podjetje A je na začasno odredbo z dne 31. maja 2005 podalo ugovor 9. junija 2005, rekoč, da potrebuje novo garancijo kot garancijo za dobro izvedbo del, ne pa kot garancijo terminske izvedbe, in navajajoč, da bi bilo istočasno treba skleniti aneks k osnovni pogodbi med podjetjema A in C. Garancija pa je bila dejansko 27. maja 2005, torej pred izdajo začasne odredbe, unovčena, domača banka BB je ob tem poslala banki B potrdilo v zvezi s podpisniki listine za unovčitev, torej so bila dejanja, ki jih začasna odredba nalaga oziroma prepoveduje, že opravljena pred njeno izdajo in preden jo je banka BB prejela od sodišča. Banka BB je zato poslala predlog sodišču, da točko odredbe, ki se nanaša na aktivnosti domače banke BB, razveljavi. Domača banka BB je namreč delovala v skladu z določili garancije in ni mogla vedeti, ali, kdaj in če sploh bo sodišče izdalo kakršnokoli sodno odločbo.

28. septembra 2005 je okrožno sodišče ugodilo ugovoru podjetja A zoper začasno odredbo v celoti. Sledila je pritožba podjetja C 21. oktobra 2005. 16. januarja 2006 je višje sodišče ugodilo pritožbi podjetja C na ugoditev ugovora podjetju A in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v nov postopek.

8 Bančne garancije pri Slovenski izvozni družbi

8.1 Splošno o Slovenski izvozni družbi

Slovenska izvozna družba (SID) je finančna institucija, ki je bila ustanovljena leta 1992. Strankam za njihovo nastopanje na tujih in domačem trgu za lasten račun oziroma kot pooblaščen slovenska izvozna-kreditna agencija ponuja naslednje storitve (SID, 2006):

- zavarovanje trgovinskih terjatev, kreditov in investicij;
- financiranje mednarodnih gospodarskih poslov;
- izdajanje garancij;
- bonitetne in druge kreditne informacije;
- pravno in poslovno svetovanje;
- pomoč pri izterjavi dolgov;
- faktoring.

8.2 Bančne garancije pri SID

SID poleg ostalih storitev na področju zavarovanja in financiranja ponuja tudi storitve bančne garancije. Te predstavljajo za domače ali tuje uporabnike prvovrsten in kakovosten inštrument zaščite pred tveganjem neizpolnitev različnih obveznosti dolžnikov. Pri SID-u so na zahtevo lahko izdane tudi garancije pred nekomercialnimi riziki in riziki neupravičenega unovčenja (angl. unfair calling), kar je pomembno za banke garante in tudi podjetja nalogodajalce za izdajo garancij (Letno poročilo SID, 2005, str.18).

Z izdajanjem garancij in kontragarancij, kjer SID posebno pozornost posveča specifičnim potrebam strank in krajšanju odzivnega časa na zahteve nalogodajalcev, SID uspeva zniževati stroške slovenskim podjetjem in jim s tem omogoča konkurenčnejše pogoje pri uspešni realizaciji mednarodnih gospodarskih poslov. Poleg tega SID na trgih, kjer še ni poznana ali ni dovolj priznana uporablja tudi fronting, ki ga njenim garancijam dajejo ugledne finančne institucije. S tem slovenskim izvoznikom zagotavlja tudi dostop do te storitve in možnosti hitre realizacije poslov na teh specifičnih trgih (Letno poročilo SID, 2005, str.18).

8.2.1 Obseg poslovanja z bančnimi garancijami pri SID

V letu 2005 je prišlo v SID do 39-odstotnega povečanja vrednosti izdanih bančnih garancij glede na predhodno leto. Njihova vrednost je v tel letu znašala 46,21 milijona EUR. Največ je bilo izdanih plačilnih garancij, nato garancij za sodelovanje na licitaciji, sledile so garancije izvoznih odpadkov, za vračilo avansa, carinske garancije, garancije za dobro izvedbo posla in na koncu garancije za odpravo napak v garancijskem roku (Letno poročilo SID, 2005, str.18).

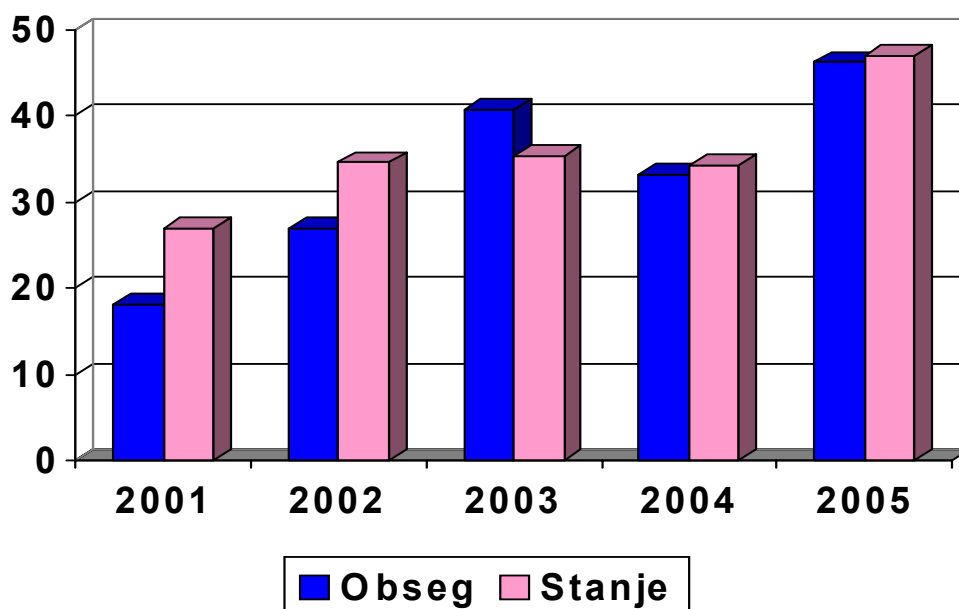
Stanje izdanih garancij SID-a je konec leta 2005 znašalo 46,92 milijona EUR in je za 37 % večje kot v letu 2004. Po stanju izdanih garancij je bilo v strukturi odprtih garancij konec leta 2005 največ plačilnih garancij, sledile pa so garancije za izvoz odpadkov, za vračilo avansa, za sodelovanje na licitaciji, za dobro izvedbo posla, carinske garancije, garancije za odpravo napak v garancijski dobi in nazadnje garancije za zadržani znesek (Letno poročilo SID, 2005, str.18).

Tabela 2: Obseg poslovanja z bančnimi garancijami in njihovo stanje v SID za obdobje 2001–2005 (v mio EUR)

	2001	2002	2003	2004	2005
Obseg	18,1	27	40,7	33,2	46,21
Stanje	26,9	34,6	35,3	34,3	46,92

Vir: Letno poročilo SID, 2005, str.18.

Slika 2: Obseg poslovanja z bančnimi garancijami v SID za obdobje 2001–2005 (v mio EUR)

Vir: Letno poročilo SID 2005, str.18.

SID je v velik meri zavarovala vse svoje potencialne obveznosti iz naslova izdanih garancij. Za večino izdanih garancij so ji dane različne varščine v obliki hipotek, depozitov, garancij matičnih družb in drugih podjetij, kontragarancij finančnih institucij, različnih poroštev ter drugih instrumentov zavarovanja plačil. V letu 2005 ni bila unovčena nobena garancija (Letno poročilo SID, str.18).

9 Sklep

Bančna garancija se je razvila iz poroštva. Njen razmah se je začel po drugi svetovni vojni, saj so bile gospodarske razmere v svetu zelo nestabilne. Nekateri menijo, da je do tega prišlo v sedemdesetih letih, in sicer zaradi naftne krize. Število bančnih garancij se močno povečuje, saj je to eden izmed najboljših in najučinkovitejših finančnih inštrumentov zavarovanja, ki omogoča subjektom v poslovnem svetu dobro zaščito pred tveganji.

Poleg bančne garancije so pomembni finančni inštrumenti zavarovanja še dokumentarni akreditiv, stand-by akreditiv in poroštvo. Bančna garancija je boljši inštrument zavarovanja od poroštva. V nasprotju z njim je odplačan posel, glasi se izključno na denarni znesek in je neodvisna od osnovnega posla. Stand-by akreditiv je zelo podoben bančni garanciji, gre le za nekakšno »ameriško različico« bančne garancije, ki je posledica njihove zakonodaje in omejitev v njej. Tretji inštrument zavarovanja, ki sem ga primerjal v diplomski nalogi, pa je dokumentarni akreditiv, ki se bistveno razlikuje od bančne garancije v tem, da je tudi plačilni inštrument.

Pri bančni garanciji moramo biti pozorni, da vsebuje vse potrebne sestavine in podatke. Posebej pozorni moramo biti na kraj izdaje bančne garancije, saj se ob sporih le-ti rešujejo na podlagi pristojnega prava. Prav tako so zelo pomembni začetek veljavnosti in čas veljavnosti ter podpis pooblaščen osebe v banki.

Uporabnik garancije se mora zavedati, da je ob unovčenju upravičen največ do maksimalnega zneska, zapisanega v garanciji, čeprav ima zaradi neizpolnitve pogodbe morda večjo škodo. Vedeti mora tudi, da je naloga banke kontroliranje dokumentov le po zunanjem videzu, ne pa tudi po materialni vsebini posameznega dokumenta.

V poslovnem svetu izdajo (bančne) garancije običajno banke, varnost garancije pa je odvisna od njene bonitete, sodelovanja v financiranju, refinanciranju in drugih poslih v mednarodni trgovini. Eden izmed ponudnikov bančnih garancij v Slovenji je tudi SID, pri kateri se iz leta v leto močno povečuje poslovanje z njimi.

Bančne (in tudi zavarovalne) garancije imajo v prihodnosti prav gotovo še velik potencial. Verjetno se bodo razvijali novi tipi, nekateri pa se bodo opuščali.

Literatura

1. Avbreht Aleš: Bančne garancije v mednarodni praksi. Bančni vestnik, Ljubljana, 45(1996), 6, str. 2–9.
2. Bertrams Roeland: Bank Guarantees in International Trade. Amsterdam : Kluwer Law and Taxation Publishers, 1990. 428 str.
3. Bizjak Zoran: Bančne garancije. Podjetnik, Ljubljana, 8(1992), 5, str. 40–41.
4. Bizjak Zoran: Bančne garancije. Podjetnik, Ljubljana, 8(1992a), 6, str. 49–50.
5. Bizjak Zoran: Bančne garancije v poslovanju s tujino. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1992b. 47 str.
6. Falatov Peter: Bančne garancije v mednarodnem poslovanju. Ljubljana : CISEF, 1996. 177 str.
7. Falatov Peter: Dokumentarni akreditiv v mednarodnem poslovanju. Ljubljana : CISEF, 1998. 276 str.
8. Haebler Siegfried Georg: Handbuch der Akkreditive, Exportdokumente und Bankgarantien, Iukassi : Muenchen, Dunaj, 2000, 837 str.
9. Juhart et al.: Zavarovanje in utrditev obveznosti. Ljubljana : Gospodarski vestnik. 1995. 303 str.
10. Jus Miran: Stand-by akreditiv. Pravniki, Ljubljana, 44(1989), 11, str. 479–489.
11. Kleiner Beat: Bankgarantie. Zuerich : Schulthess Polygraphischer Verlag, 1990. 290 str.
12. Kovačič Maja Polonca: Bančne garancije. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1995. 55 str.
13. Maurović Ljiljana: Bankarska garancija u funkciji osiguranja isplate pohranjenih dionica u postupku preuzimanja dioničkih društava. Hrvatska gospodarska revija, Zagreb, 49(2000), 11, str. 70–77.
14. Maurović Ljiljana: International Standby practice 1998. – Nova pravila za stand-by letter of credit. Hrvatska gospodarska revija, Zagreb, 49(2000a), 11, str. 32–41.

15. Oblak Polona: Bančne garancije. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1997. 47 str.
16. Schuetze Rolf: Bankgarantie. Economica Verlag, Bonn, 1994, str. 124–140.
17. Vukmir Branko: Standbays. Pravo i porezi, Zagreb, 8(1999), 11, str. 18–26.
18. Vukmir Branko: Pravo bankarskih garancija (2) – vrste i sadržaj bankarskih garancija. Pravo i porezi, Zagreb, 11(2002), 5, str. 16–24.
19. Vukmir Branko: Pravo bankarskih garancija (1) – pojam i pravna priroda. Pravo i porezi, Zagreb, 11(2002a), 4, str. 35–42.
20. Vukmir Branko: Pravo bankarskih garancija (3) – međunarodna regulativa. Pravo i porezi, Zagreb, 11(2002b), 6, str. 6–14.

Viri

1. Contract Surety. Munich Reinsurance Bond Forum. September 1999.
2. Letno poročilo SID. Ljubljana : SID, 2006. 47 str.
3. Primerjava storitev. Abanka.
[URL: <http://www.abanka.si/pripomocki/primerjave/primerjava.asp>], 5.11.2006.
4. Predstavitvena stran Slovenske izvozne družbe. [URL: <http://www.sid.si/sidslo.nsf>], 2.12.2006.
5. Procurement of Goods. Standard Bidding Documents. United States of America Washington: World Bank, January 1995. 80 str.
6. Procurement of Works. Sample Bidding Documents. United States of America, Washington: World Bank, August 1988. 132 str.
7. Rebesco Karmen: Bančne garancije. Ljubljana : Ljubljanska banka, 1991. 45 str.

Kazalo prilog

PRILOGA 1: GARANCIJA ZA DOBRO IZVEDBO DEL	1
PRILOGA 2: NEPOGOJNA GARANCIJA	3
PRILOGA 3: POGOJNA GARANCIJA	4

Priloga 1: Garancija za dobro izvedbo del

FORM OF PERFORMANCE BOND*157

By this Bond [Name and Address of Contractor] _____ as Principal (hereinafter called "the Contractor") and [Name, Legal Title and Address of Surety, Bonding Company or Insurance Company] _____ as Surety (hereinafter called "the Surety"), are held and firmly bound unto [Name and Address of Employer] _____ as Obligee (hereinafter called "the Employer") in the amount of [Amount of Bond]** _____ [in words] _____, for the payment of which sum well and truly to be made in the types and proportions of currencies in which the Contract Price is payable, the Contractor and the Surety bind themselves, their heirs, executors, administrators, successors and assigns, jointly and severally, firmly by these presents.

WHEREAS the Contractor has entered into a written Agreement with the Employer dated the ____ day of ____ 19__ for [Name of Contract] _____ in accordance with the documents, plans, specifications and amendments thereto, which to the extent herein provided for, are by reference made part hereof and are hereinafter referred to as the Contract.

NOW, THEREFORE, the Condition of this Obligation is such that, if the Contractor shall promptly and faithfully perform the said Contract (including any amendments thereto) then this obligation shall be null and void; otherwise it shall remain in full force and effect. Whenever the Contractor shall be, and declared by the Employer to be, in default under the Contract, the Employer having performed the Employer's obligations thereunder, the Surety may promptly remedy the default, or shall promptly:

- (1) complete the Contract in accordance with its terms and conditions; or
- (2) obtain a bid or bids from qualified Bidders for submission to the Employer for completing the Contract in accordance with its terms and conditions, and upon determination by the Employer and the Surety of the lowest responsive Bidder, arrange for a Contract between such Bidder and Employer and make available as work progresses (even though there should be a default or a succession of defaults under the Contract or Contracts of completion arranged under this paragraph) sufficient funds to pay the cost of completion less the Balance

of the Contract Price; but not exceeding, including other costs and damages for which the Surety may be liable hereunder, the amount set forth in the first paragraph hereof. The term "Balance of the Contract Price," as used in this paragraph, shall mean the total amount payable by Employer to Contractor under the Contract, less the amount properly paid by Employer to Contractor; or

- (3) pay the Employer the amount required by Employer to complete the Contract in accordance with its terms and conditions up to a total not exceeding the amount of this Bond.

The Surety shall not be liable for a greater sum than the specified penalty of this Bond.

Any suit under this Bond must be instituted before the expiration of one year from the date of the issuing of the Maintenance Certificate.

No right of action shall accrue on this Bond to or for the use of any person or corporation other than the Employer named herein or the heirs, executors, administrators, successors and assigns of the Employer.

In testimony whereof, the Contractor has hereunto set his hand and affixed his seal, and the Surety has caused these presents to be sealed with his corporate seal duly attested by the signature of his legal representative, this ____ day of _____ 19__.

SIGNED, SEALED AND DELIVERED

by the Surety _____

in the presence of _____

(Witness)

SIGNED, SEALED AND DELIVERED

by the Contractor _____

in the presence of _____

(Witness)

Vir: Procurement of Works 1988, str. 126-127.

Priloga 2: Nepogojna garancija

FORM OF PERFORMANCE BANK GUARANTEE (UNCONDITIONAL)*155

To: [Name of Employer _____]
[Address of Employer _____]

WHEREAS [Name and Address of Contractor] _____ (hereinafter called "the Contractor") has undertaken, in pursuance of Contract No. ____ dated _____ to execute [Name of Contract and Brief Description of Works] _____ (hereinafter called "the Contract");

AND WHEREAS it has been stipulated by you in the said Contract that the Contractor shall furnish you with a Bank Guarantee by a recognized bank for the sum specified therein as security for compliance with his obligations in accordance with the Contract;

AND WHEREAS we have agreed to give the Contractor such a Bank Guarantee;

NOW THEREFORE we hereby affirm that we are the Guarantor and responsible to you, on behalf of the Contractor, up to a total of [Amount of Guarantee]** _____ [in words] _____, such sum being payable in the types and proportions of currencies in which the Contract Price is payable, and we undertake to pay you, upon your first written demand and without cavil or argument, any sum or sums within the limits of [Amount of Guarantee]** _____ as aforesaid without your needing to prove or to show grounds or reasons for your demand for the sum specified therein.

We hereby waive the necessity of your demanding the said debt from the Contractor before presenting us with the demand.

We further agree that no change or addition to or other modification of the terms of the Contract or of the Works to be performed thereunder or of any of the Contract documents which may be made between you and the Contractor shall in any way release us from any liability under this guarantee, and we hereby waive notice of any such change, addition or modification.

This guarantee is valid until the date (____) ¹⁵⁶ months after the issuing of the Maintenance Certificate.

SIGNATURE AND SEAL OF THE GUARANTOR _____

Name of Bank _____

Address _____

Date _____

Vir: Procurement of Works, 1988, str. 124-125.

Priloga 3: Pogojna garancija

FORM OF PERFORMANCE BANK GUARANTEE (CONDITIONAL)*153

THIS AGREEMENT is made on the ____ day of ____ 19__ Between [Name of Bank] _____ of [Address of Bank] _____ (hereinafter called "the Guarantor") of the one part and [Name of Employer] _____ of [Address of Employer] _____ (hereinafter called "the Employer") of the other part.

WHEREAS (1) This Agreement is supplemental to a contract (hereinafter called the Contract) made between [Name of Contractor] _____ of [Address of Contractor] _____ (hereinafter called the Contractor) of the one part and the Employer of the other part whereby the Contractor agreed and undertook to execute the Works of [Name of Contract and Brief Description of the Works] _____ for the sum of [Amount in Contract Currency] _____ being the Contract Price; and

(2) The Guarantor has agreed to guarantee the due performance of the Contract in the manner hereinafter appearing.

NOW THEREFORE the Guarantor hereby agrees with the Employer as follows:

- (a) If the Contractor (unless relieved from the performance by any clause of the Contract or by statute or by the decision of a tribunal of competent jurisdiction) shall in any respect fail to execute the Contract or commit any breach of his obligations thereunder then the Guarantor will indemnify and pay the Employer the sum of [Amount of Guarantee]** _____ [in words] _____, such sum being payable in the types and proportions of currencies in which the Contract Price is payable, provided that the Employer or his authorized representative has notified the Guarantor to that effect and has made a claim against the Guarantor not later than (____) ¹⁵⁴ months after the issuing of the Maintenance Certificate.

(b) The Guarantor shall not be discharged or released from his guarantee by an arrangement between the Contractor and the Employer, with or without the consent of the Guarantor, or by any alteration in the obligations undertaken by the Contractor, or by any forbearance on the part of the Contractor, whether as to the payment, time, performance or otherwise, and any notice to the Guarantor of any such arrangement, alteration or forbearance is hereby expressly waived.

Given under our hand on the date first mentioned above.

SIGNED BY _____

for and on behalf of the
Guarantor in the presence of

(Witness)

SIGNED BY _____

for and on behalf of the
Employer in the presence of

(Witness)

Vir: Procurement of Works, 1988, str. 122-123.